

PRO BONO

BILTEN PRAVNE KLINIKE U ZAGREBU

ožujak 2013 | broj 2

ZAKON O SUZBIJANJU DISKRIMINACIJE

ZAKON O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA

KAZNENI ZAKON

OVRŠNI ZAKON

POSJET DELEGACIJE PK
NORVEŠKOM JUSS-BUSSU

KLINIČARI NA 5. KONGRESU
PRAVNIKA U ZDRAVSTVU

INTERVJU S ODVJETNIKOM
TOMISLAVOM NAGYJEM

TERMINI NAREDNIH
POSJETA VANJSKIM KLINIKAMA

SUSTAV BESPLATNE
PRAVNE POMOĆI U RH

TEMA BROJA

PRO BONO

bilten Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Nakladnik

Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Uredništvo

Ana Maria Čupić , Ana Dunda, Josip Kovilić, Maja Marta Martonja , Bruno
Milinković, Marina Petrić Jasminka Podoreški

Glavni urednik

Josip Kovilić

Lektor

Petra Petrović, prof.

Dizajn naslovnice

Neven Udovičić

Grafička priprema

Neven Udovičić
neven.udovicic@gmail.com

Adresa uredništva

Pro Bono-bilten Pravne Klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Tkalčićeva 48-50, 10 000 Zagreb, Republika Hrvatska
urednistvo.probono@gmail.com

Tisak

Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, Trg maršala Tita 14

Časopis izlazi 2 puta godišnje
Naklada 300 primjeraka

Sadržaj

broj 2, ožujak 2013.

Uvodna riječ glavnog urednika

TEMA BROJA — BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U RH

Kako se ostvaruje BPP u RH	4
Primarna i sekundarna pravna pomoć	5
Postupak ostvarivanja BPP	6
Pružatelji usluga BPP	7
Uloga PK u sustavu BPP	8
Zaključak	9

VANJSKE KLINIKE

Posjet delegacije Pravne klinike norveškom Juss-Bussu	12
Posjet delegacije PK Beogradu	16
Kliničari na 5. kongresu pravnika u zdravstvu	18
Kratak pregled dosadašnjih posjeta vanjskih klinika	20

INTERVJU

Intervju sa odvjetnikom Tomislavom Nagyjem	22
--	----

GORUĆI PROBLEMI

Neisplata plaće	26
Bolnica Vrapče: tipični pravni problemi	28
Razvod braka	30
Ovrha zbog neisplate alimentacije	32
Poteškoće pri stjecanju hrvatskog državljanstva	34
Žalba i prigovor u ovršnom postupku	37

STUDENSKI KUTAK

Petra Doležalova - studentica na razmjeni u Pravnoj klinici ...	39
Humanošću premostimo razlike vol. 2	43

UVODNA RIJEČ *glavnog urednika*

Dragi čitatelji,

U drugom broju PRO BONO-a za vas smo pripremili čitav niz zanimljivosti koje su obilježile rad Pravne klinike u proteklom periodu od izdavanja prvog broja biltena. Za temu broja smo odabrali prikaz sustava besplatne pravne pomoći prema pozitivnim propisima Republike Hrvatske. Cilj teme broja jest da vas u kratkim crtama uputimo u postojeći sustav besplatne pravne pomoći i njegov način funkcioniranja u praksi jer je on od osobite važnosti za djelovanje Pravne klinike. Nastojali smo da ovaj broj biltena obuhvati što širi dio djelatnosti Pravne klinike te da na što vjerniji način, čitateljima prenese barem djelić radnog ozračja Pravne klinike. Uredništvo časopisa posebno se zahvaljuje prof.dr.sc Alanu Uzelcu koji nam je ljubazno ustupio svoje fotografije vezane uz rad klinike. Nadamo se da će vam ovaj broj biltena pružiti odgovore na sva vaša pitanja i nedoumice oko djelatnosti koju obavlja Pravna klinika Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te vas potaknuti da nam se obratite s povjerenjem koje opravdavamo svojim radom.

Glavni urednik
Josip Kovilić

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U REPUBLICI HRVATSKOJ

Piše: Jasminka Podoreški

Besplatna pravna pomoć u RH regulirana je odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 62/08, 44/11, 81/11).

Do donošenja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 62/08), pružanje besplatne pravne pomoći građanima bilo je uređeno sljedećim propisima:

- Zakonom o kaznenom postupku – uređuje imenovanje branitelja po službenoj dužnosti u određenim slučajevima,
- Zakonom o parničnom postupku – uređuje situacije kada se na zahtjev stranka oslobađa plaćanja sudskih troškova i pristojbi, odnosno imenuje se punomoćnik iz reda odvjetnika ako je to nužno radi zaštite njenih prava
- Zakonom o sudskim pristojbama – koji propisuje oslobađanje od plaćanja pristojbi određene kategorije građana
- Zakonom o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima

– omogućava strancima oslobođenje od troškova postupka po načelu reciprociteta

- Zakonom o azilu – propisuje pravnu pomoć tražiteljima azila i azilantima
- Zakonom o odvjetništvu – propisuje pružanje pravne pomoći pro bono određenim kategorijama građana

Zakon i podzakonski propisi uspostavljaju sustav u kojem se građanima slabijeg imovnog stanja omogućava dobivanje pravne pomoći za pojedine pravne radnje i ravnopravan pristup sudovima, bez diskriminacije s obzirom na njihovo imovno stanje. Donošenjem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, hrvatsko zakonodavstvo je usklađeno s pravnom stečevinom EU. Za provedbu sustava osigurana su financijska sredstva u proračunu, te je održana edukacija svih službenika koji rade na odobravanju zahtjeva za besplatnu pravnu pomoću u uredima državne uprave u županijama.

KAKO SE OSTVARUJE BPP U RH

UVJETI, KORISNICI I OBLICI BPP-a

Da bi se osiguralo načelo jednakosti koje jamči Ustav RH, svim građanima treba se omogućiti pristup sudovima i drugim tijelima pred kojima se ne mogu sami zastupati u cilju ostvarivanja svojih prava.

Samo neki od troškova koji mogu nastati tijekom postupka i kojih osobe mogu biti oslobođene, jesu upravne i sudske pristojbe, predujmljivanje troškova vezanih za izvođenje dokaza, vlastiti troškovi stranke te naknada troškova protivnoj stranci u slučaju gubitka spora i troškovi rada pravnih stručnjaka koji nastupaju u svojstvu zastupnika stranke. Te troškove u cijelosti ili djelomično plaća RH, ako je podnositelju zahtjeva odobrena besplatna pravna pomoć.

Odobrenje besplatne pravne pomoći odnosi se na potpuno ili djelomično oslobođenje od plaćanja troškova pravne pomoći, a osnovni uvjet je imovno stanje podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva. Podatke koji su potrebni uredima državne uprave dobivaju se od npr. Porezne uprave, Ministarstva unutarnjih poslova, Hanfe.

Pravna pomoć odobrit će se kada imovno stanje podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva odgovara sljedećim uvjetima:

- da ukupni dohodak i ukupni primici podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegova kućanstva mjesečno ne prelaze po članu kućanstva iznos najniže osnovice za obračun i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja na dan podnošenja zahtjeva,

va, prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja (2.714,60 kn za 2012. godinu),

- da podnositelj zahtjeva ili punoljetni članovi njegova kućanstva ne posjeduju imovinu, u novčanom ili nenovčanom obliku, osim nekretnina, koja prelazi iznos od dvadeset najnižih mjesečnih osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja, na dan podnošenja zahtjeva, prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja (2.714,60 kn za 2012. godinu),
- da podnositelj zahtjeva ili punoljetni članovi njegova kućanstva nemaju, osim stana ili kuće u kojoj stanuju, drugi stan ili kuću, odnosno drugu nekretninu,
- da podnositelj ili punoljetni članovi njegova kućanstva nemaju u vlasništvu prijevozno sredstvo čija vrijednost prelazi osamnaest najnižih mjesečnih osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja na dan podnošenja zahtjeva, prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja (2.714,60 kn za 2012. godinu).

Ovisno o imovnom stanju podnositelja zahtjeva ovisi i opseg odobrenja pravne pomoći. Pravna pomoć može se odobriti u punom opsegu, u kojem slučaju je korisnik pravne pomoći u cijelosti oslobođen obveze snošenja troškova postupka, ili se može odobriti u smanjenom opsegu, u tom slučaju korisnik mora nadoknaditi razliku do punog iznosa nagrade i naknade troškova za rad pružatelju.

Pravna pomoć odobrit će se i podnositeljima zahtjeva koji ne ispunjavaju navedene uvjete ako je njihovo imovno stanje takvo da bi, s obzirom na stvarne ili predvidive troškove postupka, plaćanje troškova postupka ugrozilo uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva.

Pravna pomoć odobrit će se i djeci, koju su roditelji i drugi obveznici uzdržavanja po odredbama zakona dužni uzdržavati, u postupcima koji se vode pred nadležnim tijelima radi ostvarivanja prava djeteta na uzdržavanje neovisno o materijalnim prihodima obitelji.

Iznimno, pravna pomoć odobrit će se bez utvrđivanja imovnog stanja, ako je osobi utvrđeno pravo na uzdržavanje u skladu s posebnim propisima kojima je uređeno ostvarivanje prava iz sustava socijalne skrbi ili pravo na opskrbinu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Korisnici pravne pomoći u smislu Zakona su hrvatski državljani, stranci na privremenom boravku, stranci na stalnom boravku, azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom, stranci pod privremenom zaštitom, tražitelji azila u postupcima za koje pravna pomoć tražiteljima azila nije predviđena posebnim zakonom te djeca stranci koja su u Republici Hrvatskoj zatečena bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika, koji ne mogu snositi troškove pravne pomoći.

PRIMARNA I SEKUNDARNA PRAVNA POMOĆ

Prema obliku pravna pomoć se dijeli na:

1. primarnu koja obuhvaća:

- opću pravnu informaciju,
- pravnu pomoć u sastavljanju pismena pred tijelima uprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti,
- zastupanje u upravnim stvarima,
- zastupanje u mirnom izvanjudskom rješavanju sporova

Primarna pravna pomoć može se odobriti u sljedećim postupcima:

- a) koji se odnose na statusna prava građana,

b) koji se odnose na utvrđivanje prava i obveza iz mirovinskog i/ili zdravstvenog osiguranja,

c) koji se odnose na utvrđivanje prava i obveza iz sustava socijalne skrbi,

d) iznimno, u svim ostalim upravnim postupcima kada takva potreba proizlazi iz konkretnih životnih okolnosti podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva, a u skladu s temeljnim ciljem i svrhom ovoga Zakona,

e) zaštite prava radnika pred poslodavcem.

Primarna pravna pomoć može se ostvariti pod uvjetom:

- a) da podnositelj zahtjeva sam ne raspolaže dovoljnim znanjem i sposobnošću da pravo ostvari,
- b) da pravna pomoć nije podnositelju zahtjeva osigurana po odredbama posebnih propisa,
- c) da su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi angažiranje stručne pravne pomoći moglo ugroziti uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva, u skladu s uvjetima određenim u članku 8. ovoga Zakona.

Stručnjaci su mišljenja da bi se barem primarna pravna pomoć trebala se osigurati većem broju korisnika bez provjere imovinskog cenzusa ili da bi barem uvjeti pod kojima se ona ostvaruje trebali biti blaži od uvjeta za dobivanje sekundarne pravne pomoći.

2. sekundarnu koja obuhvaća

- pravni savjet,
- zastupanje pred sudovima,
- pravnu pomoć za mirno rješavanje spora
- sastavljanje pismena u sudskim postupcima

Sekundarna pravna pomoć može se odobriti u sljedećim postupcima:

- a) u svezi sa stvarnim pravima, osim zemljišnoknjižnih postupaka,
- b) iz radnih odnosa,
- c) iz obiteljskih odnosa,
- d) ovršnim postupcima i postupcima osiguranja kada je riječ o prisilnom ostvarenju ili osiguranju

- tražbine koja proizlazi iz postupka za koji se prema odredbama ovoga Zakona može odobriti pravna pomoć,
- e) mirnog rješenja spora,
- f) iznimno, u svim ostalim sudskim postupcima kada takva potreba proizlazi iz konkretnih životnih okolnosti podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva, a u skladu s temeljnim ciljem i svrhom ovoga Zakona.

Sekundarna pravna pomoć može se ostvariti pod uvjetom:

- a) da je riječ o složenijem postupku,
- b) da podnositelj zahtjeva nema sposobnosti sam se zastupati,
- c) da zahtjev koji podnositelj postavlja nije očito neosnovan, odnosno neostvariv,
- d) da su materijalne prilike podnositelja zahtjeva takve da bi angažiranje odvjetnika moglo ugroziti uzdržavanje podnositelja zahtjeva i članova kućanstva, u skladu s uvjetima određenim u članku 8. ovoga Zakona,
- e) da nije riječ o obijesnom parničanju.

Odobranje bilo kojeg oblika pravne pomoći uključuje i oslobođenje od plaćanja pristojbi i troškova postupka. Primarnu pravnu pomoć pružaju odvjetnici, udruge i Visoka učilišta putem pravnih klinika, dok sekundarnu pravnu pomoć mogu pružiti isključivo odvjetnici.

POSTUPAK OSTVARIVANJA BPP

1) BPP ZA ČIJE OSTVARIVANJE JE POTREBNA UPUTNICA

Osobe pred kojima je sudski postupak, u koji se ne mogu upustiti bez pomoći odvjetnika, za kojeg nemaju sredstva, moraju prvo pokrenuti postupak za dobivanje besplatne sekundarne pravne pomoći. U tome im i Pravna klinika pomaže kako sa potrebnim obrascima, tako i sa informacijama gdje i kome se obratiti.

Prema Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći, osobe kojima je potrebna besplatna pravna pomoć odvjetnika, prvo se obraćaju uredima državne uprave u županijama koji odlučuju o zahtjevima građana u prvom stupnju. Potrebno je da podnesu obrazac zahtjeva za odobravanje korištenja besplatne pravne pomoći, a uz zahtjev se prilaže i pisana izjava podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegova kućanstva o dopuštenju uvida u sve podatke

o imovini te o prihvaćanju materijalne i kaznene odgovornosti podnositelja zahtjeva za istinitost navedenih tvrdnji. Obrascu zahtjeva i izjave moguće je pronaći na internetskim stranicama ureda državne uprave ili ih osobno podići u njihovim prostorima, te općinskim sudovima ili u centru za socijalnu skrb. Pravna klinika također izlazi u susret svojim strankama, te kada pri rješavanju slučajeva stranaka procijenimo da je strankama potrebna pomoć odvjetnika, od nas mogu dobiti potrebne obrasce i pomoć oko ispunjavanja istih.

O zahtjevu za odobravanje korištenja pravne pomoći odlučuje ured državne uprave u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva. Ako je riječ o pravnoj stvari u kojoj podnositelj zahtjeva ne bi uslijed protoka roka nakon 15 dana mogao ostvariti pravo

koje je predmet postupka, pravna pomoć se odobrava odmah, a najkasnije u roku koji podnositelju zahtjeva omogućava pravodobno poduzimanje radnji za ostvarivanje prava.

Ukoliko je zahtjev pozitivno riješen, ured državne uprave izdaje uputnicu. Uputnica se može izdati za primarnu i sekundarnu pravnu pomoć, te za pojedine pravne radnje, odnosno u slučaju zastupanja za određeni stupanj postupka. S izdanom uputnicom, podnositelj zahtjeva za odobravanje pružanja besplatne pravne pomoći odlazi pružatelju pravne pomoći kojeg sam bira. Odvjetnik ne smije odbiti pružiti pravnu pomoć u skladu s odredbama Za-

2) BPP ZA ČIJE OSTVARIVANJE NIJE POTREBNA UPUTNICA

Pravna klinika, kao i većina pružatelja primarne pravne pomoći (udruge, sindikati), ne djeluje putem uputnica, te za obraćanje klinici i dobivanje pravnog mišljenja nije potrebno donositi uputnicu. Još jedan način za dobivanje besplatne pravne pomoći propisan je Zakonom o odvjetništvu i Kodeksom odvjetničke etke. Tako Hrvatska odvjetnička komora osigurava besplatnu pravnu pomoć socijalno ugroženim osobama i žrtvama Domovinskog rata u pravnim stvarima u kojima te osobe ostvaruju prava koja su u svezi s njihovim položajem. Besplatna pravna pomoć može se ostvariti na način

kona, osim u slučajevima predviđenima Zakonom o odvjetništvu za uskratu pravne pomoći. Korisnik pravne pomoći može odbijanje pružanja pravne pomoći prijaviti ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa. Neosnovano odbijanje pružanja pravne pomoći od strane smatrat će se u smislu Zakona nesavjesnim pružanjem pravne pomoći.

Ukoliko je zahtjev negativno riješen ili je odobren u vrijednosti manjoj od punog iznosa pravne pomoći, podnositelj zahtjeva može izjaviti žalbu Ministarstvu pravosuđa, Odjelu za besplatnu pravnu pomoć u roku od 8 dana.

da se nakon podnesene molbe imenuje punomoćnik za zastupanje bez prava na nagradu. Radi ostvarivanja besplatne pravne pomoći potrebno je Hrvatskoj odvjetničkoj komori u Zagrebu poslati molbu za imenovanje punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu zajedno sa potvrdom porezne uprave o imovnom stanju i potvrdu o visini mjesečnih primanja. Punomoćnika rješenjem određuje predsjednik Hrvatske odvjetničke komore. Besplatna pravna pomoć koju osigurava Hrvatska odvjetnička komora, ne odnosi se na davanje pravnih savjeta.

PRUŽATELJI USLUGA BPP

Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći, kao pružatelji pravne pomoći predviđeni su odvjetnici, udruge, sindikati i pravni fakulteti, pri čemu su definirani oblici pravne pomoći koju pojedini od ovih subjekata može pružati. Na ovaj je način prihvaćena uobičajena praksa većine država Europske unije. Odvjetnici mogu pružati primarnu i sekundarnu pravnu pomoć prema odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Odvjetnik ne smije odbiti pružiti pravnu pomoć u skladu s odredbama Zakona, osim u slučajevima predviđenima Zakonom o odvjetništvu za uskratu pravne pomoći. Korisnik pravne pomoći može odbijanje pružanja pravne pomoći prijaviti ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa. Neosnovano odbijanje pružanja pravne pomoći od strane odvjetnika smatrat će se u smislu Zakona

nesavjesnim pružanjem pravne pomoći. Pružatelji pravne pomoći pružaju pravnu pomoć uz naknadu. Visine utvrđenih naknada propisane su odredbama Uredbe o tarifi za utvrđivanje vrijednosti iznosa naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći. Odredbe Uredbe o tarifi temelje se na iznosima utvrđenima u odvjetničkoj tarifi, a vrijednost boda svake godine utvrđuje se odlukom Vlade. Udruge i sindikati pružaju samo primarnu pravnu pomoć. Udruga stječe ovlast za pružanje pravne pomoći upisom u Registar udruga pri Ministarstvu pravosuđa. Da bi stekla ovu ovlast, udruga u prvom redu mora biti osnovana prema odredbama Zakona o udrugama i registrirana kod nadležnog ureda državne uprave, odnosno ureda Grada Zagreba.

Nakon provedene registracije, udruga svake

godine predaje prijavu na Natječaj za financiranje projekata udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći. Davanje ovlaštenja udrugama za pružanje pravne pomoći, uključuje ih u jednu vrstu javne službe. Država je dužna osigurati da javne službe ispunjavaju kriterije stručnosti, kako bi se građanima koji njihove usluge koriste omogućilo pružanje usluga koje su na potrebnoj stručnoj razini. Stoga se od ovlaštenih udruga zahtijeva suradnja s osobom koja ispunjava uvjete stručne spremlje, određenog radnog iskustva i dodatnu kvalifikaciju u vidu položenog državnog stručnog ili pravosudnog ispita.

Rad udruga prati se i putem analize kvartalnih i godišnjih izvješća o pruženoj besplatnoj pravnoj pomoći, koja su udruge dužne redovito podnositi na obrascu Izvješće pružatelja pravne pomoći. Ovlaštene udruge mogu pružati primarnu pravnu pomoć i osobama koje nisu korisnici pravne pomoći po odredbama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i koja se ne financira sredstvima iz državnog proračuna.

Rad udruga financira se putem projekata, uz napomenu da se sredstva za projekte dodjeljuju unaprijed. Sindikati pružaju primarnu pravnu pomoć na način i pod uvjetima koji su Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći propisani za ovlaštene udruge. Ovlašt za pružanje pravne pomoći sindikati također stječu upisom u registar udruga koje pružaju pravnu pomoć na način i pod uvjetima koji su propisani i za udruge.

Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći propisano je da pravni fakulteti mogu pružati pravnu pomoć putem pravnih klinika. Međutim, Zakon se zadržao samo na otvaranju mogućnosti djelovanja pravnih klinika te propisivanja načina pružanja pravne pomoći, kada i ako klinike budu ustrojene. Ovakvo rješenje predloženo je iz razloga što pravne klinike danas ne postoje u sustavu visokog obrazovanja na pravnim fakultetima, osim pojedinih pojednostavljenih oblika na pojedinim fakultetima. Njihov ukupan položaj i status treba urediti posebni propisi o visokom obrazovanju.

ULOGA PK U SUSTAVU BPP

Člankom 14. st. 1. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći propisano je da visoka učilišta koja izvode sveučilišne studije u znanstvenom području prava, mogu putem pravnih klinika, u skladu sa svojim općim aktima, u okviru primarne pravne pomoći davati pravne savjete i izrađivati podneske, no pravne klinike nemaju pravo zastupanja u upravnim i sudskim postupcima. Pravna klinika Pravnog fakulteta u Zagrebu, također doprinosi sustavu besplatne pravne pomoći. Osnovana je 2010. godine s ciljem da se olakša dobivanje pravne pomoći ili barem smjernica koje će olakšati građanima snalaženje u gomili raznih zakona, propisa i sudske prakse. Pravna klinika bavi se pružanjem pomoći u područjima u kojima postoji najveća potreba za pravnom pomoći i za njih su osnovane grupe: Grupa za obiteljsko pravo i zaštitu djece, Grupa za zaštitu radnika, Grupa za diskriminaciju, Grupa za državljanstvo i azil, Grupa za zaštitu okoliša, Grupa za prava pacijenata i Grupa za zaštitu žrtava i svjedoka kaznenih djela.

Na predmetima u Pravnoj klinici rade studenti viših godina studija koji imaju teorijska znanja o

pravu, no još uvijek nemaju praktičnih znanja, tako da studenti koji volontiraju u Pravnoj klinici mogu pružati samo dio onoga što nazivamo primarnom pravnom pomoći, tj. mogu davati opće pravne informacije, pravna mišljenja i pravne savjete. Studenti ne smiju pisati tužbe, žalbe ni ostale podneske, kao što ne mogu ni zastupati u sudskim procesima. Kada stranka želi sama napisati neki podnesak, Pravna klinika joj može pomoći na način da joj da primjerak takvog podneska da ga stranka sama sastavi. Pravna klinika shvaća ozbiljnost davanja pravnih mišljenja i savjeta, tako da se sva mišljenja daju u pisanom obliku i prolaze kontrolu od strane akademskih mentora: profesora, asistenata i vanjskih suradnika.

Pravna klinika ne radi putem uputnica i ne traži izvještaje o imovinskom stanju. Zaprimit će svaku stranku koja joj se obrati, no neće li uzeti predmet u rješavanje, ovisi o složenosti samog predmeta. Ako se ocijeni da je premet suviše složen i da će biti potrebna pomoć odvjetnika, savjetovat ćemo stranci da se obrati njemu. Ukoliko stranka nema financijskih sredstava, pomoći ćemo joj u savladavanju

postupka kako da dođe do besplatnog pružatelja pravne pomoći iz reda odvjetnika. Jednako tako, ako smatramo da bi se stranka mogla obratiti nekoj udruzi koja se specijalizirala za određene probleme, predložiti ćemo da se obrati njima. Osim u Zagrebu, pravne klinike na pravnim

fakultetima postoje i u Splitu i Osijeku. Kako zbog situacije u Hrvatskoj postoji sve veća potreba za besplatnom pravnom pomoći i u drugim mjestima, studenti Pravnog fakulteta u Zagrebu od rujna obilaze i gradove diljem Hrvatske kako bi što više osoba dobilo potrebnu pravnu pomoć.

ZAKLJUČAK

Otkad je u Republici Hrvatskoj stupio na snagu Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći koji omogućuje dobivanje besplatne pravne pomoći većem broju građana slabijeg imovinskog stanja, zanimanje građana da na taj način dođu do svojih prava, jako je veliko.

Iako je taj Zakon već imao izmjena i dopuna, još uvijek u potpunosti ne ispunjava svoju funkciju. Sustav uputnica može biti prekomplikiran i predugo traje, što može rezultirati gubitkom nekog prava podnositelja zahtjeva. Također, građani nisu dovoljno upoznati na koji način treba ispuniti zahtjev za tu uslugu, koji je prilično kompliciran. U tome im mogu pomoći službenici u uredima, koji od stranaka često traže nadopunu zahtjeva, što još više odugovlači cijelu stvar.

Neki od načina na koji bi se pojednostavilo dobivanje pravne pomoći, jesu da veći dio podataka prikupljaju sami uredi državne uprave; da se i potreba za izjavama koje mora dati svaki član kućanstva podnositelja zahtjeva preispita jer je dobivanje Izjave od strane svakog člana kućanstva nepotrebno jer neki članovi odbijaju dati Izjavu, te na taj način usporavaju put do dobivanja besplatne pravne pomoći ili da se zahtjevi podnose izravno pružateljima pravne pomoći.

Naš sustav još je preburokratiziran i ne ide u prilog niti korisnicima, a niti pružateljima i nužne su ponovne izmjene koja bi omogućile da sustav besplatne pravne pomoći još bolje funkcionira. U tome se zakonodavac može poslužiti praksom zemalja koje već dugi niz godina imaju razvijen sustav besplatne pravne pomoći.

PRIMJERI OBRAZACA KOJIMA SE ZAHTJEVA BPP

Obrazac: ZOBPP - izjava

IME I PREZIME _____

ADRESA PODNOSITELJA ZAHTJEVA _____

MJESTO I DATUM _____

Na temelju članka 16. st. 1. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine br. 62/08) i članka 7. Zakona o zaštiti osobnih podataka (Narodne novine br. 103/03, 118/06 i 41/08) dajem sljedeću

IZJAVU

Ja _____

(ime i prezime)

(adresa) _____

izjavljujem:

(OIB ili MBG) _____

I. Svi podaci o mom imovnom stanju navedeni u zahtjevu odobranje korištenja besplatne pravne pomoći (ime i prezime) u cijelosti su točno navedeni. Za točnost podataka odgovaram materijalno i kazneno.

II. Dozvoljavam Uredu državne uprave u _____ (naziv županije/ureda Grada Zagreba) uvid u sve podatke o mojoj imovini, podatke Porezne uprave o ostvarenom dohotku, podatke nadležnih tijela o nekretninama, vozilima i plovilima te podatke svih financijskih institucija o novčanim sredstvima u mom vlasništvu.

III. Izjavu dajem u svrhu odobranja korištenja besplatne pravne pomoći.

Potpis: _____

Obrazac: ZOBPP-1

ZAHTEJEV ZA ODOBRAVANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Upute

1. Svi traženi podaci u ovom Zhtjevu moraju biti upisani za podnositelja zahtjeva i sve članove njegovog kućanstva. Obrazac zahtjeva molimo ispuniti čitko velikim tiskanim slovima. Nepotpuni i nejasni podaci mogu izazvati odgođaćenje u postupku odobravanja zahtjeva.

2. Zhtjev se predaje osobno ili preporučeno poštom nadležnom Uredu državne uprave ili njegovoj ispostavi prema mjestu prebivališta (boravišta) podnositelja zahtjeva.

3. Odobravanje bilo kojeg oblika pravne pomoći uključuje i oslobađanje od plaćanja pristojbi i troškova postupka.

POD MATERIJALNOM I KAZNENOM ODGOVORNOSTU DAJEM SLJEDEĆE PODATKE:

A. PODACI O PODNOSITELJU ZAHTEJEVA
A.1

IME		Muški ☐
PREZIME		Ženski ☐
IME OCA / MAJKE		
DATUM ROĐENJA		
MJESTO ROĐENJA / DRŽAVA		
DRŽAVLJANSTVO		
VRSTA I BROJ IDENTIFIKACUSKOG DOKUMENTA (osobna iskaznica ili putovnica)		
MJESTO I TIJELO IZDAVANJA		
OIB ili JMBG		
PREBIVALIŠTE:		
ULICA I KUĆNI BROJ		
MJESTO I POŠTANSKI BROJ		
ZUPANIJA / DRŽAVA		
TELEFON		

A.2. U slučaju da je pravna pomoć potrebna maloljetniku ili osobi koja je lišena poslovne sposobnosti zahtjev u njezino ime podnosi zakonski zastupnik ili staratelj

PODACI O ZAKONSKOM ZASTUPNIKU ILI STARATELJU:

IME I PREZIME	
DRŽAVLJANSTVO	
VRSTA I BROJ IDENTIFIKACUSKOG DOKUMENTA (osobna iskaznica ili putovnica)	
OIB ili JMBG	
OZNAKA AKTA KOJIM JE POSTAVLJEN ZASTUPNIK/STARATELJI TIJELO KOJE JE AKT DONJELA	
PREBIVALIŠTE:	
ULICA I KUĆNI BROJ	
MJESTO I POŠTANSKI BROJ	
ZUPANIJA / DRŽAVA	
TELEFON	

U ISTOM ZAHTEJEU MOGUĆE JE ZATRAŽITI ODOBRENJE SAMO ZA JEDAN POSTUPAK

B. PRAVNA STVAR ZA KOJU SE PRAVNA POMOĆ TRAŽI (opisno):

B.1. PRIMARNA PRAVNA POMOĆ
1. UPRAVNI POSTUPAK

1.1. U statusnim stvarima

1.2. U postupcima koji se odnose na boravak i rad stranaca u Republici Hrvatskoj

1.3. U postupcima za utvrđivanje prava iz zdravstvenog osiguranja

1.4. U postupcima mirovinskog osiguranja

1.5. U postupcima za ostvarivanje prava iz socijalne skrbi

1.6. Ostale upravne stvari

2. MIRNO IZVANSUDSKO RJEŠAVANJE SPORA

3. ZA POSTUPKE U KOJIMA OBEVEZA PRUŽANJA PRAVNE POMOĆI PROIZLAZI IZ MEĐUNARODNIH UGOVORA

4. POSTUPCI PRED POSLODAVCEM (samo za sindikate i odvjetnike)

B.2. SEKUNDARNA PRAVNA POMOĆ
1. SUDSKI POSTUPAK

2.1. U postupcima o vlasništvu, kada se radi o vlasništvu kuće ili stana potrebnih za stanovanje ili vlasništvu nad sredstvima za rad podnositelja zahtjeva.

2.2. U radno pravnim postupcima

2.3. U obiteljsko pravnim postupcima, te u postupcima zakonskog uzdržavanja i dokidanja obveze zakonskog uzdržavanja.

2.4. U ovršnim postupcima kada se radi o postupcima za koje se prema odredbama ovog Zakona može odobriti pravna pomoć

2.5. U postupcima po izvanrednim pravnim lijekovima

2.6. U postupcima pred Ustavnim sudom

2.7. U postupcima pred Upravnim sudom

2.8. Ostale pravne stvari

2. U POSTUPCIMA MIRENJA

3. ZA POSTUPKE U KOJIMA OBEVEZA PRUŽANJA PRAVNE POMOĆI PROIZLAZI IZ MEĐUNARODNIH UGOVORA

Napomena: U tablici C. moguće je odabrati SAMO JEDNU VRSTU pravne pomoći.

C. VRSTA PRAVNE POMOĆI

1.1. Pravni savjet	
1.2. Pravna pomoć u sastavljanju podnesaka pred javnopravnim tijelima	
1.3. Pravna pomoć u sastavljanju podnesaka pred sudom	
1.4. Zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima	
1.5. Zastupanje u postupcima pred sudom	
1.6. Ostali postupci	

D. POSEBNI SLUČAJEVI ODOBRAVANJA PRAVNE POMOĆI
(podnositelji zahtjeva prilažu potvrdu o statusu, osim podnositelja pod brojem 3.)

1. Korisnik prava iz sustava socijalne skrbi i drugih oblika pomoći	
2. Korisnik prava na opskrbu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata	
3. Dijete u postupku pred nadležnim tijelom radi ostvarivanja prava djeteta na uzdržavanje	
4. Žrtva obiteljskog nasilja	
5. Žrtva trgovanja ljudima	
6. Žrtva kaznjivog djela	
7. Tražitelj azila	
8. Azilant	
9. Stranac pod supsidijarnom zaštitom	
10. Stranac pod privremenom zaštitom	

E. PODACI O ČLANOVIMA KUĆANSTVA PODNOSITELJA ZAHTEJEVA

Broj članova zajedničkog kućanstva (uključujući i podnositelja zahtjeva)

Ime i prezime	datum rođenja	OIB ili JMBG	Odnos prema podnositelju zahtjeva

F. IMOVNO STANJE PODNOSITELJA ZAHTEJEVA I PUNOLJETNIH ČLANOVA KUĆANSTVA

Uputa za popunjavanje tablice F.1.
- u tablici F.1. stupac 2. upisuje se posebno za podnositelja zahtjeva i svakog člana njegovog kućanstva podatak o prosječnom mjesečnom dohotku ostvarenom u razdoblju od 12 mjeseci ili manje (ako dohodak nije ostvaren kroz 12 mjeseci), ukupnom dohotku i ukupnim primicima (u tuzemstvu i u inozemstvu) kroz 12 mjeseci koji prethode mjesecu podnošenja zahtjeva.

Tablica F.1.
Podaci o prosječnom mjesečnom dohotku i primicima podnositelja zahtjeva i članova kućanstva

Ime i prezime podnositelja zahtjeva i članova kućanstva	Prosječan mjesečni dohodak i primici od nesamostalnog / samostalnog rada	Naziv poslodavca Sjedište/adresa
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
UKUPAN IZNOS:		

Napomena: U tablici F.2. se navodi ukupna površina stambenog prostora koji služi za stanovanje podnositelja zahtjeva i članova njegovog kućanstva. Također se unose traženi podaci o ostalim nekretninama koje ne služe za stanovanje ili obavljanje djelatnosti koje služe uzdržavanju podnositelja zahtjeva i članova njegovog kućanstva.

Tablica F.2. PODACI O NEKRETNINAMA

Vrste nekretnina	Vlasnik (ime i prezime)	Adresa (ulica, kbr. i mjesto)	Kočinna površina u m ²	Tržišna vrijednost u kunama	Napomena
Stan ili kuća za stanovanje					
Ostale nekretnine (poslovni prostor, zemljište, šume, oranice, ostale nekretnine)					
UKUPNO Tablica F.2.					_____ KN

Uputa uz tablicu F.3.
Navode se vozila / plovila podnositelja zahtjeva ili članova njegovog kućanstva.

Tablica F.3.
Podaci o vozilima/ plovilima:

Vlasnik (ime i prezime)	Vrsta, marka i tip, god. proizvodnje	Registarska oznaka	Vrijednost u kunama	
UKUPNO Tablica F.3.				_____ KN

Uputa uz tečku F.4.
Unosi se iznos gotovine u domaćoj i stranoj valuti, štednja odnosno novčana sredstva na osobnim računima ili štednim knjižicama, vrijednosni papiri, udjeli u kapitalu i ostala imovina u tuzemstvu, mirovina, udjeli u kapitalu i ostala imovina u inozemstvu podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegova kućanstva. Vrijednost tablice iskazuje se konačnim iznosom ukupnih vrijednosti.

Tablica F.4. Ostala imovina i primici

Vrsta imovine / primika (štednja, vrijednosni papiri, udjeli u kapitalu, mirovina i ostala imovina)	Ime i prezime vlasnika / korisnika	Iznos u kunama
UKUPNO Tablica F.4.		_____ KN

U _____, _____ Potpis podnositelja zahtjeva

U trenucima samog začetka ideje o prvoj hrvatskoj pravnoj klinici, želja nam je bila ostvariti kvalitetnu suradnju i razmjenu informacija s pravnim klinikama diljem Europe, u nadi da ćemo slijediti njihove dobre primjere. U skladu s time, Pravna klinika ostvarila je suradnju s norveškom pravnom klinikom, *Juss-Bussom*.

IussBuss započeo je sa svojim djelovanjem još davne 1971. godine i od onda ostvaruje znatne uspjehe na polju pružanja besplatne pravne pomoći u Norveškoj. Za razliku od naše pravne klinike, gdje studenti isključivo volontiraju, norveški studenti prava uzimaju slobodnu akademsku godinu kako bi radili u klinici u punom radnom vremenu za koje su i plaćeni.

Cilj je norveških studenata koji rade u IussBussu pomoći ljudima slabijeg imovinskog stanja (koji ipak nisu socijalni slučajevi pa se ne mogu kvalificirati za besplatnu pravnu pomoć) u pitanjima iz obiteljskog, ovršnog, kaznenog, radnog, socijalnog i imigracijskog prava.

Prvi dan našega posjeta obišli smo zatvor otvorenog tipa KrokserudFengsel. Članovi IussBussa, između ostalog, pomažu zatvorenicima u reprogramiranju njihovih dugova. Po ulasku u zatvor, kako

Posjet delegacije Pravne klinike norveškom Juss-Bussu

Pišu: Kata Vlahov i Tadijana Vukušić

Delegacija zagrebačke pravne klinike zajedno sa prof. Jonsenom ispred kraljevske palače u Oslu

to obično biva s Hrvatima van domovine, dočekani smo s „Dobar dan i dobrodošli“ od strane jednog od zatvorenika. Nakon početnog čuđenja i pomisli „Pa zar i u Norveškoj?“, u razgovoru s gospodinom saznali smo zanimljive podatke o svakodnevnom funkcioniranju zatvora. Iako je zbog toga s mnogih strana kritizirana, Norveška

nema kaznu dugotrajnog, kao ni doživotnog zatvora, već im je najduža kazna na koju počinitelji kaznenih djela mogu biti osuđeni 20 godina zatvora. Zatvorski sustav u Norveškoj baziran je na sprječavanju daljnjeg počinjenja kaznenih djela. Zatvorenici koji izdržavaju maksimalne kazne zatvora provedu prvih 15 go-

Članak o Norveškom Juss Buss-u u prvom broju biltena PRO BONO

dina na izdržavanju u zatvoru zatvorenog tipa, nakon čega, zbog dobrog vladanja, imaju mogućnost premještanja u zatvor otvorenog tipa zadnjih pet godina kazne. Zatvori otvorenog tipa zamišljeni su kao prijelazni tipovi zatvora koji zatvorenike pripremaju za trenutak reintegracije u društvo. Zatvorenici ili rade u zatvoru, za što dobivaju dnevni minimalac od države, ili imaju mogućnost tražiti zaposlenje van zatvora (u tom su slučaju obvezni zatvoru plaćati svojevrsnu najamninu za smještaj). Zatvorenici koji ostanu raditi u zatvoru bave se raznim aktivnostima – kuhanjem, pospremanjem, izradom namještaja i sl., a neki od njih čak imaju priliku trenirati pse tragače za minama. Zatvor koji smo posjetili nudi čak i mogućnost osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja za zatvorenike. Čitava filozofija norveških zatvora temelji se na principu Što daš to i dobiješ – zatvorski sustav ima povjerenja u zatvorenike, dok oni imaju povjerenja u zatvorski sustav.

Drugi dan posjeta započeo je kratkim upoznavanjem s radom IussBussa, a nastavio se posjetom udruzi Gatejuris-

ten (Ulični odvjetnik). Udruga je osnovana 2004. godine s ciljem pružanja besplatne pravne pomoći sadašnjim i bivšim ovisnicima o drogama. Udruga trenutno ima urede u šest gradova diljem Norveške. U uredu u Oslu djeluje sedamdesetak volontera, dok je stalno zaposleno pet osoba sa završenim pravnim fakultetom. Slično kao i u našoj klinici, djelovanje volontera kontroliraju stalno zaposleni stručnjaci. S obzirom na socijalno osjetljivu grupu ljudi kojoj pomažu, rad volontera ne zaustavlja se u uredima same udruge, već moraju izići na ulice i tražiti svoje korisnike dijeljenjem informativnih letaka i posjećivanjem mjesta većeg rizika. Iako smo u početku bili skeptični prema rezultatima takvog pristupa, predstavnici udruge razuvjerali su nas prezentirajući nam svoje rezultate i uspjehe koje imaju s krajnjim korisnicima.

Isti dan hrvatska delegacija studenata kliničara održala je jako dobro primljenu prezentaciju rada naših kliničara u sklopu projekata vanjskih klinika. Riječ je o svojevrsnom *outreach* projektu, kojim se Klinika trudi pružiti

Delegacija Pravne klinike

pravnu pomoć i ljudima izvan matične Klinike u Zagrebu. Zahvaljujući donaciji norveške ambasade, Pravnoj klinici se pružila mogućnost osmisliti i realizirati projekte posjećivanja čak deset hrvatskih gradova, u kojima od rujna jedanput mjesečno pruža usluge besplatne pravne pomoći. Također, potaknuti suradnjom s Knjižnicama grada Zagreba u sklopu projekta Knjigom do krova, naša klinika pruža pravnu i nerijetko socijalnu pomoć beskućnicima. Polje našeg djelovanja širi se i na informiranje pacijenata o njihovim pravima iz zdravstvenog osiguranja. Unatoč činjenici da Hrvatska nema velikih problema s imigrantima, kao što je to slučaj u zemljama Europske Unije, Pravna klinika

Počeci Juss-Bussa

unutar posebne grupe pomaže i strancima te tražiteljima azila. Presentacija je dobila brojne pohvale, naročito iz razloga što su svi ti projekti realizirani u vrlo kratkom roku.

Treći dan dobili smo priliku svjedočiti radu u grupama norveških kliničara. Razlike u metodologiji rada postoje, posebno ako se uzme u obzir da naša klinika broji oko 100 kliničara i studentskih mentora te 15 akademskih mentora, dok IussBuss broji 20 kliničara u punom radnom vremenu, 10 studentskih mentora u pola radnog vremena te jednog akademskog mentora. Značajnu pomoć kliničarima pružaju i bivši kliničari koje kontaktiraju ako naiđu na složeniji pravni problem s kojim se prije nisu susreli i nisu sigurni u rješenje, a ukoliko ni oni ne mogu pomoći, tek tada kontaktiraju akademskog mentora. Konačni produkt rada je savjet dan od samih studenata, kontroliran od strane grupe u kojoj student djeluje. Veliki je naglasak na grupnom radu, koji čini okosnicu djelovanja IussBussa, sa strogo određenim formalnim procedurama. Također,

Prof. dr. sc. Jon T. Johnsen - vodeći norveški stručnjak za besplatnu pravnu pomoć i bivši voditelj Iuss Bussa

norveški su kliničari ovlašteni zastupati stranke u određenim postupcima, što u Hrvatskoj nije slučaj, iako bi se slobodno moglo reći da nam entuzijazma ne nedostaje.

Posljednji dan našeg boravka u Oslu odslušali smo više predavanja sa zajedničkim nazivnikom pružanja besplatne pravne pomoći. Počeli smo s predavanjem predstavnice državne uprave o zakonskoj regulativi, nastavili sa posjetima Odvjetničkoj komori i udruzi JURK, a završili smo posjetom

Državnom uredu za pružanje besplatne pravne pomoći. Tijekom predavanja predstavnice državne uprave dobili smo uvid u sustav besplatne pravne pomoći u Norveškoj i njegovu primjenu u praksi. U odvjetničkoj komori upoznali su nas sa svojim načinom rada i ustrojstvom. Najzanimljivija razlika naspram Hrvatske odvjetničke komore je ta što članstvo u Norveškoj odvjetničkoj komori nije oblatorno, već se učlanjuje po diskrecijskoj ocjeni svakog pojedinog odvjetnika. Unatoč tome, preko 90% odvjetnika je učlanjeno u komoru. Jedna od inicijativa koju pokreće odvjetnička komora jest i poticanje odvjetnika na pružanje besplatnih pravnih savjeta. Posjetili smo i udruhu JURK. Riječ je o udruzi koja se bavi pružanjem besplatne pravne pomoći zlostavljanim ženama. Iako se na prvu ruku čini diskriminatornim, zaposlenici i volonteri JURK-a su samo žene. Razlog tome je posebna osjetljivost grupa žena koje im se obraćaju te osjetni pad zanimanja za njihovu udruhu i samim time mogućnosti te udruge da pomaže, ukoliko bi tu radili muškarci.

Norveški kliničari u obavljanju svakodnevnih poslova

Iako Norveška slovi kao jedna od najbogatijih europskih zemalja, treba napomenuti da je to zemlja i velikih socijalnih razlika, no nakon posjeta raznim pravnim institucijama i udrugama nameće se zaključak da je u toj zemlji socijalna osjetljivost na visokoj razini.

Zadnji naš posjet bio je onaj Uredu za pružanje besplatne pravne pomoći, gdje nas je dočekala voditeljica Ureda, ujedno i bivša kliničarka Iuss-Bussa. Ured za pružanje besplatne pravne pomoći jedini je ured te vrste na prostoru Norveške. Osnovan još davne 1893. godine, zapošljava samo profesionalne odvjetnike koji su obvezani 40% svoga radnog vremena posvetiti radu u Uredu. Trenutno imaju 15 zaposlenih odvjetnika koji dolaze tri puta tjedno. Financiraju se iz državnih i gradskih sredstava, te svake godine imaju problema oko zadržavanja spomenutih izvora financiranja.

Iako Norveška slovi kao jedna od najbogatijih europskih

zemalja, treba napomenuti da je to zemlja i velikih socijalnih razlika, no nakon posjeta raznim pravnim institucijama i udrugama nameće se zaključak da je u toj zemlji socijalna osjetljivost na visokoj razini.

Unatoč činjenici što se Hrvatsku prilično često kritizira da je socijalna država samo na papiru, hrvatska delegacija u Norveškoj pokazala je da hrvatski studenti prava mogu biti itekako socijalno osjetljivi, kulturni i obrazovani u pravnim i ekonomskim pitanjima - spremno smo odgovarali na pitanja, propitkivali, postavljali standarde i stali uz bok norveškim studentima.

Olaf Halvorsen Ronning - akademski mentor u norveškom Iuss-Bussu

Administratorica zagrebačke pravne klinike Iva Štrbulec-Težak

Po povratku u Hrvatsku odlučili smo posjetiti i jedan biser naše domovine – pulsku Arenu. Posljednjim pogledom na Arenu završila je naša norveška pustolovina. Na kraju putovanja naši utisci vezani uz IussBuss bili su više nego pozitivni. Sa sobom smo u Hrvatsku ponijeli lijepa druženja, pozitivna iskustva i više nego dovoljno radnog elana, te nadu da ćemo neke od tih pozitivnih iskustava moći prenijeti u rad naše klinike.

Lars Mathias Enger - student zaposlen u Iuss-Bussu

Studijski posjet zagrebačke Pravne klinike **Pravnim klinikama Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu**

Listopad 2012. godine bio je plodan mjesec za studijska putovanja zagrebačkih kliničara. Još se nisu slegli dojmovi iz posjeta Oslu, kada je valjalo ponovno spakirati putne torbe i krenuti put Beograda. Svrha i namjera ovog dvodnevnog studijskog putovanja bila je razmijeniti iskustva u radu klinika te uspostaviti još čvršću suradnju.

Piše: Dora Ana Kuhar

Osmeročlana delegacija u sastavu: voditelj Pravne klinike dr. sc. Alan Uzelac, prof., njegove desne ruke dr. sc. Slađana Aras i Barbara Preložnjak, mag. iur., te studenti Melita Papak, Ana Dora Kuhar, Luka Porobija, Vedran Stanković i Hrvoje Škalić, krenula je rano ujutro 29.10.2012. god. već prokušanim prijevoznim sredstvom – kombijem, prema Beogradu. Nakon otprilike 4 sata ugodnog puta stigli smo u hotel, naš dom u sljedeća dva dana, gdje su nas dočekali domaćini dr. sc. Ivana Krstić, docentica na Katedri za međunarodno pravo i međunarodne odnose i koordinatorica triju pravnih klinika na Pravnom fakultetu u Beogradu

te Filip Bojić s Katedre za radno i socijalno pravo na istom fakultetu. Kratko smo se osvježili, smjestili u sobe te se s domaćinima uputili na Pravni fakultet gdje će se zbivati službeni dio ovog posjeta. Svih 6 beogradskih Pravnih klinika (Klinika za porodično pravo, Klinika za obligaciono pravo, Klinika za krivično pravo, Klinika za pitanja diskriminacije, Klinika za azil i izbjegličko pravo, Klinika za suzbijanje trgovine ljudima) smješteno je, naime, u jednoj povećoj prostoriji na samome fakultetu i u njoj se odvija cjelokupan rad - od administrativnih poslova do dežurstava i primanja stranaka. Od domaćina saznajemo

manjkavosti takve organizacije: nedostatak privatnosti prilikom intervjuiranja stranaka, velike gužve po hodnicima Fakulteta u dane primanja stranaka te ugrožena tajnost podataka iz predmeta s obzirom na prohodnost ljudi kroz ured klinika. Želja voditelja beogradskih klinika je dislocirati ih u autonomne prostorije izvan fakulteta po uzoru na klinike iz Zagreba i Osla.

Prilikom kratkog obilaska Fakulteta (pri kojem primjećujemo veliku živost studenata i sklonost druženju na hodnicima i nakon završetka predavanja) te u šetnji centrom grada, fascinirani smo odličnim

poznavanjem povijesti (z)grada od strane naših vodiča Filipa Bojića i studenta Aleksandra Antonića.

domaćina provela ugodnu večer, a druženje se nastavilo do dugo u noć.

U 17:00 h prestajemo biti turisti jer je započeo službeni dio našeg posjeta - izlaganje prof. Uzelca na temu *Praksa Pravnih klinika na zapadnom Balkanu*. Da li su hrvatski i srpski sustavi besplatne pravne pomoći dobri temelji za razvoj modernih kliničkih edukacijskih programa?. Postavlja se pitanje jesu li postojeći zakoni dobra osnova za sustav besplatne pravne pomoći (BPP) u obje zemlje? Za početak da, ali za daljnji razvoj sustava ne, kazao je prof. Uzelac okupljenim studentima i profesorima beogradskog Pravnog fakulteta. Postojeći zakoni, doduše, daju legitimitet djelovanju pravnih klinika kao mjesta gdje se susreću edukacija studenata i rad za opće dobro, no istovremeno im postavljaju i velika ograničenja i destimulirajuće uzak prostor rada. Također, u obje je zemlje evidentan izostanak financijske participacije države u sustavu BPP, tako da bi bez inozemne financijske potpore cjelokupni sustav BPP u obje zemlje bio samo mrtvo slovo na papiru.

Nakon svakog rada potreban je odmor, pa tako i našoj maloj hrvatskoj delegaciji koja se podijelila u dvije grupe - profesorsku i studentsku, te u dobrom društvu

No, predugo jutarnje spavanje nije dolazilo u obzir jer je sutradan, 30.10.2012.god., službeni program započeo u 10:00 h izlaganjem pomoćnica voditelja zagrebačke Pravne klinike dr. sc. Slađane Aras i Barbare Preložnjak, mag. iur. U zanimljivom i dinamičnom izlaganju uz mnoštvo primjera iz prakse, studentima i akademskim mentorima beogradskih pravnih klinika predstavile su ustrojstvo i način rada Pravne klinike iz Zagreba, kao i planove za neke nove projekte kliničara u sljedećim mjesecima (sastavljanje brošura o pravima građana, sudjelovanje pri izradi zakonskog prijedloga u suradnji s udrugom civilnog društva itd.). Na kraju službenog programa, na red za izlaganje došli su i oni koji sve izgovoreno o radu Pravne klinike svakodnevno provode u djelo - studenti-kliničari. Melita Papak predstavila je organizacijsku strukturu klinike i put izrade jednog pravnog mišljenja, od naručivanja stranke i razgovora s njom, preko sastavljanja pravnog mišljenja od strane studenta-izvjestitelja, odobrenja od strane akademskog mentora pa sve do uručivanja mišljenja stranci. Hrvoje Škalić grafički je prikazao statistiku predmeta od početka postojanja klinike do danas, iz koje je bio jasno vidljiv

konstantan porast broja novoprimitljenih stranaka, što je dokaz da zagrebačka Pravna klinika biva prepoznata od građana kao mjesto gdje mogu dobiti pravodobnu i stručnu besplatnu pravnu pomoć. Ana Dora Kuhar započela je izlaganje o vanjskim klinikama predstavljajući projekta pod nazivom 10 gradova u sklopu kojeg kliničari šire svoju djelatnost i izvan Grada Zagreba, a Vedran Stanković predstavio je projekt pomoći beskućnicima u ostvarivanju njihovih prava, realiziran u suradnji s Knjižnicama grada Zagreba. U istom tonu nastavio je Luka Porobija kazavši ukratko što su dosad kliničari učinili u području promicanja prava pacijenata i tražitelja azila. Izlaganje studenata u revijalnom je tonu završio Vedran Stanković predstavivši i druge aktivnosti kliničara - studijske posjete, sudjelovanje na konferencijama i okruglim stolovima, humanitarni rad i izdavanje biltena Pro bono. Svakome je drago kada njegovo izlaganje potakne reakciju slušatelja pa niti ovoga puta nije bilo drugačije. U skoro jedno-satnoj diskusiji domaćini i gosti razmjenjivali su iskustva (pozitivna i negativna), pokazivali interes pitajući „A kako je to kod vas?“ i naglas razmišljali što bi se iz prakse kolega-susjeda moglo primijeniti u radu domaće klinike.

Malo pomalo, našem kratkom studijskom posjetu došao je kraj, uz želju da ovaj dvodnevni susret bude tek početak jedne duge i plodonosne suradnje dvaju klinika te dogovor da se za 30 dana vidimo u uzvratnom posjetu u Zagrebu. Rastanak koji je uslijedio nije bio „Zbogom“, već – „Kolege, do skorog viđenja“.

Veliko hvala našim domaćinima Ivani Krstić, Bojani Čučković, Filipu Bojiću, studentima Aleksandru Antoniću, Iliji Rilakoviću i Minji Đokiću na srdačnom gostoprimstvu.

Dr.sc. Slađana Aras i mr.sc. Barbara Preložnjak sa Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu zajedno sa studentima iz Klinike.

Prof.dr.sc Alan Uzelac drži izlaganje o sustavu kliničkog obrazovanja u RH

V. kongres pravnika u zdravstvu (MAKARSKA, listopad 2012.)

U organizaciji Udruge pravnika u zdravstvu, pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja RH, u listopadu 2012. godine u Makarskoj je održan V. kongres pravnika u zdravstvu.

Piše: Bruno Milinković
*studentski mentor Grupe za
zaštitu prava pacijenata*

Udruga pravnika u zdravstvu osnovana je 2006. godine s ciljem promicanja ugleda i unaprjeđenja pravničke struke u zdravstvu, stvaranja i njegovanja veza među diplomiranim pravicima koji rade i djeluju u zdravstvenim ustanovama, poticanja i razvitka suradnje Udruge s drugim stručnim,

obrazovnim, razvojnim i istraživačkim organizacijama te suradnje sa sličnim udrugama u zemlji i inozemstvu.

Na Kongresu je svoje predstavnike imao i Pravni fakultet u Zagrebu, kao i Pravna klinika. Među 86 sudionika iz Hrvatske, BiH i Slovenije, bili su i asistenti s Katedre za kazneno pravo, mr. sc. Sunčana Roksandić Vidlička i Aleksandar Maršavelski (ujedno i akademski mentori Grupe za zaštitu prava pacijenata Pravne klinike), kao i studentski mentor

Grupe, Bruno Milinković. Prof. dr. sc. Ksenija Turković, koja je također trebala sudjelovati na Kongresu, bila je spriječena s obzirom na to da je njezin izbor za sutkinju Europskog suda za ljudska prava sa sobom povukao i brojne pripremne obveze.

Raznolikošću tema predstavljenih od brojnih stručnjaka, što iz prakse, što iz teorije, organizator je uspio na zanimljiv način predstaviti goruće pravne probleme u zdravstvenom sustavu. Kvalitetni predavači i

konstruktivna diskusija uspjeli su ponuditi neka kvalitetna rješenja i ideje za premošćivanje tih problema.

Neke od obrađenih tema dotiču se i nas studenata, kao npr. izlaganje rukovoditeljice Službe kadrovskih poslova KBC-a "Sestre milosrdnice" iz Zagreba, gđe. Karmele Tajs-Mutić, koja je govorila o Bolonjskom procesu i njegovom utjecaju na sustav visokog obrazovanja u RH.

Na poziv predsjednice Udruge, Snježane Cerjan, tema koju su prisutnima izložili mr. sc. Sunčana Roksandić Vidlička i Aleksandar Maršavelski bila je *Pravni položaj počinitelja s duševnim smetnjama prema novom Kaznenom zakonu*, dok je Bruno Milinković prisutnima izložio *Predstavljanje rada vanjskih pravnih klinika Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Projekt Promicanje prava pacijenata u zajednici)*.

Iz sažetka njihova rada, objavljenog u Zborniku radova, saznajemo kako je stupanjem na snagu novog KZ-a (01.01.2013.) znatno poboljšan pravni položaj počinitelja s duševnim smetnjama, a istodobno je društvo

bolje zaštićeno od njihovih protupravnih radnji. Kako su i naveli u svojem izlaganju na Kongresu, glavne novine koje su zaslužne za postizanje napretka su: preformulacija načela krivnje, vraćanje instituta bitno smanjene ubrojivosti, reforma sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti te uvođenje psihosocijalnog tretmana kao sigurnosne mjere i širenje njegove primjene kao posebne obveze.

Izlaganjem o Pravnoj klinici i projektu Grupe za zaštitu prava pacijenata pokušao sam dočarati čime se sve mi u Klinici bavimo te na koji način naš projekt doprinosi širenju znanja o pravima pacijenata.

Zanimljivima su se pokazale i neke druge izložene teme: Medicinski kriteriji kao podloga za primjenu pravnih kriterija kod nematerijalne štete po ZOO, Visoko obrazovan-

je zdravstvenih radnika na sveučilišnom odjelu zdravstvenih studija Sveučilišta u Splitu i dr.

Kongresu je nazočila i predstavnica pokrovitelja, pomoćnica ministra zdravlja RH, gđa Ljubica Đukanović, koja se predstavila vrlo zanimljivim predavanjem na temu organizacije rada i radnog vremena u zdravstvenim ustanovama.

Sudeći prema količini pitanja upućenih asistentima i meni nakon naših izlaganja, kao i istaknutim ponudama za suradnju Grupe za zaštitu prava pacijenata Pravne klinike i raznih zdravstvenih ustanova čiji su ih čelnici na Kongresu predstavljali, usudujem se reći da smo uspješno odradili zamišljeno i da smo doprinijeli širenju dobrog glasa i ugleda kojeg naša Pravna klinika uživa u sve širem krugu javnosti.

Raznolikošću tema predstavljenih od brojnih stručnjaka, što iz prakse, što iz teorije, organizator je uspio na zanimljiv način predstaviti goruće pravne probleme u zdravstvenom sustavu.

Vanjske klinike

kratki izvještaj dosadašnjih aktivnosti i planovi za budućnost

Projekt vanjskih klinika započet je u rujnu 2012. godine pod pokroviteljstvom Veleposlanstva Kraljevine Norveške. Osmišljen je po uzoru na norveški model, s ciljem pružanja pravne pomoći u obliku pravnih mišljenja i općih pravnih informacija građanima koji žive izvan Grada Zagreba i nemaju mogućnosti izravno se obratiti Pravnoj klinici. Kako bi i takvim građanima bila pružena adekvatna pomoć, kliničari su odlučili organizirati posjete gradovima i manjim naseljima.

Piše: Ana Dunda

Kliničari na terenu

Projekt je organiziran u suradnji s udrugama civilnog društva te jedinicama lokalne vlasti koji Pravnoj klinici ustupaju svoje prostorije za prijem stranaka i prethodno putem lokalnih medija informiraju građane o pružanju besplatne pravne pomoći. Vanjska klinika u pravilu traje jedan ili dva dana, ovisno o udaljenosti naselja koje se posjećuje. Ukoliko posjet traje više od jednog dana, kliničarima je osigurano noćenje u lokalnom hotelu ili hostelu i obrok. Nakon putovanja javnim prijevozom ili vlastitim automobilom, kliničare obično ljubazno dočekuju članovi udruge, odnosno jedinice lokalne vlasti. Nakon toga slijedi dežurstvo koje u pravilu traje tri sata i tijekom kojeg kliničari primaju stranke, prikupljaju

potrebne informacije i dokumentaciju vezanu za predmete te po potrebi pružaju opće pravne informacije. Nakon povratka u Zagreb, osoba koja je preuzela predmet proučava pravne propise i sudsku praksu te nakon grupne rasprave i konzultacija sa studentskim i akademskim mentorima sastavlja pravno mišljenje. Pravno mišljenje uručit će se stranci poštom ili osobno prilikom sljedećeg posjeta vanjskoj klinici. Kliničari imaju pravo na dnevnicu i naknadu troškova prijevoza.

Vanjske klinike u brojkama

U dosadašnjem radu kliničari su kroz pet krugova vanjskih klinika posjetili dvadeset gradova i naselja. Svaki krug odvijao se tijekom jednog tjedna u rujnu, listopadu, studenom i prosincu 2012. godine, te jedan u siječnju

2013. godine. Preko stotinu stranaka u Osijeku, Petrinji, Šibeniku, Slavonskom Brodu, Pakracu, Bjelovaru, Zadru, Karlovcu, Daruvaru, Koprivnici, Hrvatskoj Kostajnici, Splitu, Križevcima, Dvoru, Korenici, Makarskoj, Kninu, Vukovaru, Varaždinskim Toplicama i Puli dobilo je pravnu pomoć. Unutar projekta vanjskih klinika izdvojena su dva zasebna potprojekta koje su samostalno organizirali članovi Grupe za zaštitu prava pacijenata i Grupe za zaštitu prava radnika. U sklopu navedenih potprojekata informirali su ciljane skupine građana o pravima pacijenata, odnosno beskućnika.

Zaključak

U tijeku je planiranje šestog, sedmog i osmog kruga vanjskih klinika. Naredni krugovi održat će se:

Vanjska klinika u pravilu traje jedan ili dva dana, ovisno o udaljenosti naselja koje se posjećuje.

Šesti krug (25.2. – 01.03.)

srijeda (27.2.2012.)	Zadar, Karlovac
četvrtak (28.3.2012.)	Hrvatska Kostajnica, Daruvar, Koprivnica
petak (1.3.2012.)	Split, Dvor, Križevci

Sedmi krug: (18.03. – 22.03.)

srijeda (20.3.2012.)	Zadar, Karlovac
četvrtak (21.3.2012.)	Hrvatska Kostajnica, Daruvar, Koprivnica
petak (22.3.2012.)	Split, Dvor, Križevci

Osmi krug: (22.04. – 26.04.)

srijeda (24.4.2012.)	Zadar, Karlovac
četvrtak (25.4.2012.)	Hrvatska Kostajnica, Daruvar, Koprivnica
petak (26.4.2012.)	Split, Dvor, Križevci

Raspored je podložan promjeni. Točan raspored bit će objavljen na web-stranici Pravne klinike. Osim što predstavlja obvezu za svakog kliničara, sudjelovanje u radu vanjskih klinika je iskustvo koje doprinosi praktičnom znanju i formiranju socijalne osviještenosti studenata.

INTERVJU S ODVJETNIKOM:

Tomislav NAGY

Razgovarala: Maja Marta Martonja

1) Je li Vam upis pravnog fakulteta bio prvi izbor? Što vas je motiviralo da upišete pravni fakultet?

Istodobno sam upisao pravo i elektrotehniku. Upis studija elektrotehnike slijedio je prirodno iz mog prethodnog obrazovanja, išao sam u matematičku školu. Međutim, upis prava me zaintrigirao jer mi je u tom trenutku to bilo nešto novo, drugačije. Činilo mi se da sa studijem prava imam širi spektar mogućnosti u smislu rada na različitim područjima. Također me privukla i mogućnost pomaganja ljudima.

Nitko mi u obitelji nije bio odvjetnik, tako da obiteljsku tradiciju u pogledu odvjetništva nemam. U obitelji imam elektrotehničare, muzičare i doktore, ali ne i pravnike.

2) Možete li nam reći nešto o vremenu nakon završetka pravnog fakulteta?

Nakon fakulteta odmah sam počeo s radom u odvjetništvu. Neko vrijeme radio sam kao savjetnik u određenim agencijama, uz rad u odvjetništvu. Također sam neko vrijeme radio u inozemstvu, između ostalog u Engleskoj, gdje sam se bavio međunarodnim arbitražama. Danas radim u odvjetničkom uredu i odvjetnik sam. Istina je da se poslu treba dosta posvetiti. No ljepota mog posla je u

tome što nisam ograničen time što sam odvjetnik. Poslovno i privatno se bavim i drugim stvarima.

3) Recite nam nešto o radu u Engleskoj.

U Engleskoj sam se bavio međunarodnim trgovačkim arbitražama. Super je provesti neko vrijeme vani i steći određenu širinu u radu. Radio sam na arbitražama vezanim uz investicijske sporove, bio je jedan slučaj nabave nafte u Nigeriji, slučaj jednog engleskog investitora češkog porijekla koji je djelomično iz sentimentalnih razloga htio kupiti češki telekom, itd.

To su veliki slučajevi, papirologija je nekada od zida do zida. Jako puno papira, jako puno pripreme. Radi se o velikim firmama i ogromnim troškovima. Manji uredi teško da bi mogli provoditi takve arbitraže. Postupci otprilike traju dvije do tri godine.

Sama arbitraža je fleksibilnija od klasičnog spora pred sudom jer se stranke mogu sporazumjeti oko institucije ili vijeća od određenog broja arbitara koji će riješiti spor. Također se može izabrati pravo, mjerodavno za određen spor, materijalno i procesno. To su sve stavke koje se uglavnom ugovaraju prije samog

početka postupka, u stadiju sklapanja određenog posla povodom kojeg i dolazi do mogućeg spora, u obliku arbitražne klauzule. Stranku, ovisno o okolnostima, savjetujem da u ugovor unese arbitražnu klauzulu. Ako ništa drugo, u arbitražnom postupku se više može upravljati postupkom nego pred sudom. Također, Njujorška konvencija o priznanju i izvršenju inozemnih arbitražnih odluka omogućuje da se jednom arbitražnom odlukom lakše može izvršiti, primjerice, Coca-cola, u 100 zemalja svijeta.

Također sam na listi arbitara pred Gospodarskom komorom. Međutim, nema puno slučajeva tako da mi mlađi teško možemo dobiti priliku raditi na takvom predmetu. Ovdje arbitraža kao alternativan način rješavanja sporova nije popularna. Ljudi su naviknuti da se sude i ne razmišljaju što im to znači za ishod spora. Moguće je da nisu upoznati s tom opcijom, moguće je da se boje nečeg novog, jer „sud je sud“. Ako postupak vode dobri arbitri, postupak arbitraže puno je bolji od klasičnog spora. Međutim, bilo je i slučajeva gdje je arbitraža kod nas znala u identičnim slučajevima donositi suprotne odluke.

Jedna od prednosti arbitraže jest i činjenica da je brza. Međutim,

neke stranke koje su je koristile u Hrvatskoj žalile su se na sporost te su samim time bile obeshrabrene.

4) Jeste li se u svojem dosadašnjem radu bavili pružanjem besplatne pravne pomoći? Što mislite o sistemu pružanja besplatne pomoći u praksi?

S odvjetničke strane besplatna pravna pomoć je potpuno neisplativa jer su sredstva koja država odvjetnicima koji se bave besplatnom pravnom pomoći plaća za zastupanje toliko mala da ne pokrivaju ni troškove hladnog pogona ureda, a može se i vrlo lako dogoditi da je u zastupanju odvjetnik i na gubitku (budući da tarifa uključuje PDV, a troškovi se ne refundiraju). Postoji primjerice tarifa gdje se za jedan prvostupajski predmet koji može imati i više od 10 ročišta, može zaračunati najviše 2000 kuna, s tim da su u taj iznos uračunati svi troškovi, dakle poštarina, prijevoz, porezi, itd. Odvjetnici koji pružaju besplatnu pravnu pomoć su faktički volonteri.

Također, mislim da sustav u praksi ne ostvaruje svoju svrhu i da je relativno malo osoba koje se koriste besplatnom pravnom pomoći, s obzirom na stanje u kojem je naše društvo. Bilo bi odlično kada bi besplatna pravna pomoć pokrivala i pravni savjet jer jako puno stranaka iz neznanja i bez savjetovanja sa stručnjacima radi stvari koje kasnije dovedu do problema. U jednu ruku služimo kao filter svega. Često mi stranke dolaze s informacijama s raznih internetskih foruma i tada je vrlo bitno ispravno usmjeriti stranku.

Kada bi se htio riješiti problem s besplatnom pravnom pomoći, trebalo bi se više uložiti u taj

Odvjetnik Tomislav Nagy

sustav jer ono što se sada ulaže je nedostavno. Bio sam na predavanju engleskog poslanstva gdje se govorilo o njihovom sustavu besplatne pravne pomoći te o drugim razvijenim sustavima u Europi, gdje su izraženi iznosi koji se u njihovom sustavu ulažu u besplatnu pravnu pomoć. Uzevši sve faktore u razmatranje, naši i njihovi iznosi ulaganja u sustav su neusporedivi.

Ovih je dana stranci koja je zatražila besplatnu pravnu pomoć službenica ureda izdala rješenje ne za zastupanje u čitavom predmetu već samo za pripremu odgovora na tužbu jer „država nema novca“. A da ne spominjem papirologiju koju stranka mora prikupiti za dobivanje rješenja (koja u nekim slučajevima zahtijeva angažman koji premašuje vrijeme unutar kojega se mora poduzeti pravna radnja) i papirologiju koju mi odvjetnici moramo proći u komunikaciji s upravnim uredom. Naime, nije moguća komunikacija faksom, a kamoli e-mailom..

5) Budući da ste predavali kliničarima u sklopu priprema za rad u Pravnoj klinici, upoznati ste s njezinim radom. Što mislite o pružanju primarne pravne pomoći

strankama slabijeg imovinskog statusa? Mislite li da je rad Klinike poželjan i potreban?

Mislim da Klinika radi posao kojega se ne bi posramila većina odvjetničkih ureda u zemlji, a mnogi bi se mogli ugledati na Kliniku. Dakle, izuzetno je poželjan što se tiče stjecanja znanja i iskustva studenata, a vrlo je poželjan i u pogledu kvalitete pravne usluge koju studenti pružaju.

Takav oblik rada studentima na fakultetu treba. Studenti na slučaju rade pod nadzorom akademskih mentora. Također vam osobe iz struke drže predavanja vezana za rad u Klinici.

Uz sav posao koji odradite na konkretnom predmetu ujedno ste i psiholog. Pravna klinika mi je super ideja i žao mi je što nije postojala dok sam ja studirao jer se studenti konkretno uče poslu koji će kasnije raditi.

Također se kroz rad na predmetu u Klinici najbolje vidi materija koju učite, kojom se bavite na fakultetu te na koji način je to gradivo primjenjivo u praksi. Samim time student se može bolje postaviti prema gradivu koje uči i procijeniti ono što je bitno i potrebno u praktičnom radu. Mi imamo jako puno propisa i teško je vidjeti što je bitno, a što nije bitno. Radom u Klinici možete naučiti kako odabrati ono što je stranci najpotrebnije. Također, lakše ćete se snalaziti u izobilju materije koja se nalazi na internetu i procijeniti što vrijedi, a što ne.

6) U Kodeksu odvjetničke etike ne navodi se oglašavanje odvjetnika. Kakvi su stavovi struke i Vaši stavovi glede oglašavanja odvjetnika?

Smatram da bi primjereno oglašavanje odvjetnika bilo korisno, da ljudi dobiju infor-

Mislim da Klinika radi posao kojega se ne bi posramila većina odvjetničkih ureda u zemlji, a mnogi bi se mogli ugledati na Kliniku.

maciju o odvjetniku odnosno uredu, o mogućim specijalizacijama i posebnim znanjima pojedinih odvjetnika. Tu mislim na oglašavanje putem web-stranica. Iako mi pružamo uslugu, smatram da brojne posebnosti naše struke (povjerljivost, tajnost, osjetljivost pojedinih predmeta) ipak čine odvjetništvo jednom specifičnom djelatnošću i u tom smislu mislim da bi pretjerano oglašavanje po uzoru na npr. trgovinu bilo neprimjereno i da bi učinilo gotovo nenadoknadivu štetu našoj profesiji.

U inozemstvu je normalno oglašavanje putem web-stranice. Kod nas oglašavanje putem web-stranica donedavno nije bilo prihvaćeno. Međutim, usvojen je Pravilnik o web-stranicama odvjetnika koji propisuje da na web-stranici odvjetnika može pisati ime i prezime odvjetnika, područje rada, CV, adresa ureda i uz adresu, karta. Tarife su objavljene na web-stranicama HOK-a, ali budući da odvjetnici imaju mogućnost tarifirati i naplaćivati strankama na pet različitih načina, možda bi se isticanjem navedenog mogla stvoriti lojalna konkurencija, jer postoje odvjetnici koji istu stvar naplaćuju 500 kuna, drugi 100.000 kuna. Vjerujem da naše stranke imaju pravo znati koliko će neka naša usluga koštati i naša je zadaća da naše poslovanje učinimo transparentnim koliko je to moguće. Na taj način bi se izbjegla negativna percepcija odvjetnika kod nas.

7) Postoje li neki mitovi vezani uz odvjetničku struku?

Dosta ljudi gleda na odvjetnike kao na morske pse koji samo jure za lovom. Ima takvih odvjetnika, u manjini su, ali dovoljan je jedan da sruši cijelu kuću. Ne bi bilo

loše kada bi se tarifiranje jasnije i transparentnije uredilo. Rad odvjetnika može se naplaćivati po vrijednosti predmeta spora, po utrošenom vremenu, po postotku, postoji mogućnost povećanja i smanjenja tarife. Navedeni postupci su legitimni no postoji mogućnost manipulacije njima.

Strani odvjetnici koji rade kod nas, rade po satnici. Mislim da je to najbolji način za ocjenu nečijeg rada na predmetu jer se za neki predmet može uložiti 10 minuta vremena, a naplatiti po vrijednosti spora, što može biti puno.

8) Što mislite o uvođenju fiskalnih blagajni odvjetnicima?

Mislim da se neće uvesti jer nigdje u svijetu fiskalne blagajne nisu uvedene u rad odvjetnika. Probale su se nedavno uvesti u BiH i Srbiju pa se na kraju od toga odustalo. Također mislim da uvođenje fiskalnih blagajni neće riješiti problem, jer i dalje postoji mogućnost davanja novca na ruke odvjetniku, a to je vrlo teško kontrolirati.

9) Možete li nam reći nešto o polaganju pravosudnog ispita? Koliko je mentorstvo određenog odvjetnika/poslodavca bitno za polaganje ispita?

Smatram da je priprema za pravosudni ispit u Komori odlična. Od vremena kada sam ga ja položio, forma polaganja pravosudnog ispita se promijenila. Kada sam ja polagao, pravosudni ispit se sastojao od dvije presude i usmenog ispita. Pripremao sam se zajedno s dvoje kolega s fakulteta i to mi

je puno pomoglo. Međutim, mislim da je pisanje presude u ispitnoj formi nesvrshodno jer većina osoba koja pristupa pravosudnom ostat će odvjetnici tako da je njima potrebnije znati napisati kvalitetnu tužbu. Mislim da bi se ispit trebao sastojati samo od usmenog dijela. Potrebno je bude zahtjevan kao do sada i da gradivo bude obilno jer taj ispit priprema za praktični rad u svim granama prava.

Bitno je steći iskustvo u praksi. Moguće je da vježbenici imaju problema kada rade u uredu koji se bavi jednom granom prava jer se cjelokupan rad vježbenika, a time i znanje, sastoji od te grane prava. Naša dužnost kao odvjetnika trebala bi biti da pripremimo vježbenika za to da jednog dana radi kao odvjetnik. To je jedna od naših moralnih dužnosti koja je navedena u etičkom kodeksu. To prirodno dolazi: kako se brineš o djetetu dok ne odraste, tako i o vježbeniku dok ne odraste, a odrast će kada uspješno položi pravosudni i kada bude korektan odvjetnik.

I sami mentori su odgovorni za budući rad svojeg vježbenika. Nekada se pitalo mladog odvjetnika "Gdje si radio, tko ti je bio mentor?", tako da i na mentorima stoji dio odgovornosti.

10) Ured ste otvorili 2008 godine. Je li lakše raditi za sebe ili zadrugoga?

Ovisi od osobe do osobe. Lakše je raditi za nekoga drugoga jer nemaš toliko odgovornosti i toliko briga. Hoće li računati biti plaćeni, kako zaposlenici rade i

još moraš odraditi svoj dio posla. Zaposlenik naravno nema tu odgovornost. On treba odgovorno odraditi svoj posao, ima radno vrijeme koje mu određuje šef, ali na kraju dana ima plaću i određenu sigurnost. S druge strane, kada ste sam svoj šef može se dogoditi da vam stranke ne plate, da se u određenom trenutku smanji obujam posla, no troškovi ostaju.

Meni osobno više odgovara raditi za sebe, biti sam svoj šef. Sam određujem koliko ću raditi i kako ću posao organizirati. Također mogu odrediti kriterije rada, koliko se želim žrtvovati za posao. Koliko se žrtvuješ, toliko će ti i doći poslova. Naravno da treba imati određenu mjeru, pa treba znati i stati s poslom. Ovakvo je i čovjek odgovorniji jer sve što krivo napraviš može utjecati na to da ti ljudi ne povjeravaju svoje poslove, jer ne radiš svoj posao kako treba.

11) Koliko je u radu bitna atmosfera, međuljudski odnosi u uredu? Koje osobine/kriterije cijenate u izboru vježbenika?

Po meni su međuljudski odnosi ključni. Također, prvi dojam je ključan jer suočavate nekoga sa svojom osobnošću. Važno je zadovoljavati određene kriterije što se tiče CV-a, ovisno o tome tko što traži. Meni puno znači kada vidim da netko govori strane jezike, da je bio vani na studiju, da je bio uključen u rad, recimo Pravne klinike ili Moot natjecanja, jer sam i ja sudjelovao na takvom natjecanju i znam da studenti koji su to prošli već imaju određeno znanje. To mi garantira da si uštedim dva mjeseca truda i rada s vježbenikom koji možda neće zadovoljiti kriterije.

I ja sam griješio u radu i moji vježbenici su griješili. Stvar je u tome da se ljude pripremi na greške i da im se pruži

mogućnost da uče i da se razvijaju kroz ured, jer najvažnije je razvijati se, upijati način rada i okolinu i prilagoditi se novonastalim situacijama. Ono što mene, nas u uredu smeta je kada vidimo koliko su vježbenici kruti, da imaju jedan svoj način rada i da se ne mogu prilagoditi. Za vrijeme boravka u Engleskoj jedan od mojih principala dao mi je upute "Kako dobro pravno pisati". Te upute dajem svojim vježbenicima. Nekome to odgovara, drugima ne. Međutim, ondje sam naučio koliko je važno naučiti dobro pravno pisati, pisati tako da napisanim postigneš svoj cilj, da kažeš ono što želiš reći, a ne da se mora odgonetavati što si pisanjem htio reći.

Naravno da je učenje i prilagodba radu proces. Mi računamo da je potrebno oko 6 mjeseci da vježbenik dođe na nivo kada mu s punim povjerenjem možeš ostaviti predmet da ga sam vodi i komunicira sa strankom, piše dopis na stranom jeziku, uz pregled. Kada je taj proces beskonačan, naravno da nastavak radnog odnosa nije moguć. Treba shvatiti da ni mi nismo besplatna pravna pomoć pa da vježbenik prođe kroz ured i praktički čeka vrijeme kada može pristupiti pravosudnom. Ponekad vježbenik zna napraviti više štete nego koristi, znaju napraviti trostruki posao. Imamo strpljenja, ali određeno vrijeme.

12) Radeći u Pravnoj klinici susreli smo se sa slučajevima koji se ne mogu riješiti isključivo pomoću pozitivnih propisa, zbog postojanja pravnih praznina, nejasnoća ili proturječja. Na koji način se u praksi rješavaju takvi problemi?

Pravo se ne sastoji od proučavanja i tumačenja propisa. Radom u Klinici upravo ćete steći saznanja o tome kako riješiti neke slučajeve na 'nepravnički' način. Uloga odvjetnika jest

zastupanje stranke u njenom najboljem interesu, što uključuje i razne sposobnosti kao što su komunikacija, razumijevanje, sagledavanje šire perspektive, anticipacija mogućih budućih posljedica određenih koraka. Potrebno je dakle biti psiholog, komunikolog, šahist, a sve to poštujući hrvatski pravni poredak i propise.

13) Jeste li tijekom dosadašnjeg rada došli u situaciju u kojoj ste vlastito mišljenje morali zanemariti i raditi kako vam je bilo naloženo? Kako ste postupili?

Jesam. U većini slučajeva nisam postupio kako je stranka zahtijevala. Ja se u svakom slučaju trudim prije poduzimanja bilo kojega koraka dati stranci što je moguće točniju procjenu njezine pozicije i savjet o mogućim ishodima. Stranke uglavnom cijene takve savjete, pogotovo kada su oni u najboljem interesu stranke, a to uključuje i trajanje postupaka, sigurnost ishoda i postojanost pravnog okvira, a osobito očekivani trošak.

Bilo je i neugodnih situacija. U konačnici je važno nezadovoljnim strankama pojasniti da su imali informaciju o mogućim rizicima i da je konačna odluka o davanju uputa odvjetniku bila njihova.

14) Imate li kakvih neostvarenih planova u profesionalnoj karijeri? Gdje se vidite za 5 godina?

Mislim da sam dosta toga u karijeri napravio. Za sada nisam razmišljao toliko daleko jer imam mladu obitelj i mislim da ću sljedećih pet godina prvenstveno posvetiti obitelji. A nakon toga, tko zna što će se dogoditi. Borit ću se za mir i pravdu, čuvat ću šume i prirodu. No želio bih se više uključiti u rad Pravne klinike kao vanjski akademski suradnik te se povezati sa studentima u radu Klinike.

Neisplata plaće

Već i površnim zapažanjem lako je ustanoviti da se, s obzirom na socijalni i gospodarski kontekst, potražnja za pravnom pomoći iz pojedinih grana prava povećava. Kao dokaz tomu, u posljednjih je godinu dana priljev predmeta iz područja radnoga prava drastično porastao u usporedbi sa samim počecima rada Pravne klinike.

Piše: Ivana Bošković

Grupa za zaštitu prava radnika

Najčešći su upiti iz navedenoga područja oni o prisilnim nplatama neisplaćenih plaća, a stranke u većini slučajeva reagiraju tek nakon neisplate tri, četiri ili više plaća.

Za početak, radnik mora biti upoznat s rokom u kojem mu je poslodavac dužan isplatiti plaću za određeni mjesec. Informaciju o tome valja potražiti u kolektivnom ugovoru (ukoliko je sklopljen) ili u ugovoru o radu. Ako u navedenim ugovorima nije drugačije određeno, prema Zakonu o radu plaća se za prethodni mjesec isplaćuje najkasnije do 15. dana u idućem mjesecu.

No ako plaću nije isplatio na dan dospelosti, poslodavac je dužan, do kraja mjeseca u kojem je dospjela isplata plaće, dostaviti radniku obračun iznosa koji je bio dužan isplatiti. Međutim, analizom predmeta obrađivanih u Klinici može se zaključiti da poslodavac nerijetko, svjestan važnosti obračuna (o čemu će kasnije u tekstu biti riječi), ne izdaje isti, čime radniku dodatno usporava pravni put za naplatu plaće.

Postoji nekoliko načina na koje radnik u tom slučaju može ishoditi obračun. Prvi i osnovni način jest obratiti se poslodavcu i mirnim putem zahtijevati obračun. Nadalje, radnik može u roku od 15 dana od povrede njegova prava, odnosno neizdavanja obračuna, podnijeti poslodavcu zahtjev za zaštitu prava radnika kojim traži izdavanje obračuna za neisplaćenu plaću. Ako mu poslodavac u roku od 15 dana od dostave zahtjeva ne udovolji, radnik može u daljnjem roku od 15 dana zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava i pred nadležnim sudom.

Kod zahtijevanja obračuna, za radnika je korisno znati da neizdavanje obračuna za neisplaćenu plaću predstavlja jedan od najtežih prekršaja poslodavca koji se kažnjava novčanom kaznom od 61.000,00 do 100.000,00 kn ukoliko je poslodavac pravna osoba, a 7.000,00 do 10.000,00 kn ako se radi o poslodavcu fizičkoj osobi. S obzirom na kažnjivost takvog postupanja, radnik može zahtijevati i provođenje inspekcijskog nadzora. Kada inspektor rada utvrdi da poslodavac u propisanom roku radniku nije dostavio obračun, rješenjem će naložiti dostavu obračuna sa svim pro-

pisanim podacima. Obračun se, osim za neisplaćenu plaću, izdaje i za sve naknade plaće i otpremninu.

Kada ga radnik i ishodi, sam obračun ne znači mu mnogo, no bitan je upravo zato što olakšava dolazak do plaće. Obračun je, naime, ovršna isprava što znači da radnik ne mora voditi sudski postupak za naplatu plaće, nego može podnijeti nadležnom sudu prijedlog za ovrhu na temelju samoga obračuna, odnosno, zahvaljujući najnovijim izmjenama ovršnog zakonodavstva, može to učiniti još kraćim putem - podnošenjem obračuna Financijskoj agenciji (u daljnjem tekstu: Fina) na za to

predviđenom obrascu. Najnoviji način trebao bi biti i najbrži jer ako poslodavac u roku od 30 dana od dostave obračuna Fina ne ospori ovrhu pred sudom, Fina izdaje banci nalog za prisilnu naplatu. Ono što za mnoge radnike ipak neće biti pozitivno u novom uređenju jest odredba Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima prema kojoj se postupak prisilne naplate putem Fina odnosi samo na isprave koje su postale ovršne nakon stupanja na snagu spomenutog Zakona, dok za one ranije radnik mora, kao i do sada, podnositi ovršni prijedlog nadležnom općinskom sudu kako bi ishodio rješenje o ovrsi koje će sud proslijediti Fini na provedbu. Možda neopravdano, navedena odredba onemogućava da se plaće za koje su obračuni izdani prije 15. listopada 2012. godine naplate prisilno putem Fina iako postupak ovrhe nije pokretan prije stupanja na snagu Zakona ili uopće. Nažalost, s obzirom na recentnost novina, još uvijek nema mnogo povratnih informacija iz prakse koje bi pružile uvid u funkcioniranje i efikasnost tog mehanizma.

Potraživanje iz radnog odnosa, pa time i potraživanje neisplaćene plaće, zastarijeva za tri godine. Ako uza sve

// Kod zahtijevanja obračuna, za radnika je korisno znati da neizdavanje obračuna za neisplaćenu plaću predstavlja jedan od najtežih prekršaja poslodavca. //

napore radnik ipak ne dođe do obračuna plaća, pazeći da ne prekorači navedeni rok kako se ne bi izlagao prigovoru zastare, može pokrenuti sudski postupak pred nadležnim općinskim sudom podnošenjem tužbe za isplatu plaće. Nadležnost se određuje prema sjedištu poslodavca ili mjestu gdje se obavljao ili morao obavljati rad odnosno prema mjestu gdje je zasnovan radni odnos.

Zaključno, ako radniku nije isplaćena plaća, prije pokretanja sudskog postupka svakako bi trebao pokušati ishoditi obračun neisplaćene plaće na neki od spomenutih načina kako bi ipak na brži način došao do zarađenog novca. Naposljetku, ako su računi poslodavca blokirani i ako navedeni mehanizmi ne pomognu radniku da ostvari svoja potraživanja, preostaje mu ono za čime radnici u posljednje vrijeme sve češće posežu – predlaganje pokretanja stečajnog postupka.

IZVORI

Ovršni zakon. NN 112/12

Pravilnik o sadržaju obračuna plaće, naknade plaće ili otpremnine. NN 120/2012

Zakon o parničnom postupku. NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11

Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima. NN 91/10, 112/12

Zakon o radu. NN 149/09, 61/11, 82/12,

Bolnica Vrapče:

TIPIČNI PRAVNI PROBLEMI

U sklopu svoga rada u Pravnoj klinici, Grupa za zaštitu prava pacijenata aktivno surađuje s brojnim građanskim udrugama. Na temelju suradnje s Udrugom Svitanje, održalaje prezentaciju o svome djelovanju u psihijatrijskoj bolnici Vrapče, nakon koje je uslijedila interaktivna tribina na kojoj su pacijenti imali priliku postavljati njima relevantna pravna pitanja. Najzastupljenija pravna tematika očekivano je bila ona vezana uz Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Vodeći se najčešćim upitima, odlučili smo u ovome radu obraditi tri takva pravna problema.

Pišu: Bruno Milinković, Gabrijela Bagarić

1) Vraćanje poslovne sposobnosti

S aspekta građanskopravne regulative, poslovna sposobnost znači da fizička osoba može vlastitim očitovanjem volje stjecati prava i dužnosti. Poslovna se sposobnost stječe s 18 godina, iznimno ranije. Međutim, osoba može biti lišena poslovne sposobnosti ukoliko zbog postojanja duševnih smetnji nije u mogućnosti sama se brinuti o svojim potrebama, pravima i interesima i/ili ugrožava prava i interese drugih osoba. O lišenju poslovne sposobnosti odluku donosi sud. Ukoliko se promijene okolnosti zbog kojih je odluka donesena, može se podnijeti prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti. Prema članku 330. Obiteljskog zakona, ako prestanu razlozi za lišenje poslovne sposobnosti iz članka 159. istog zakona, sud će odlučiti o vraćanju poslovne

sposobnosti. Također, sud može odlučiti da osoba koja je prijašnjom odlukom bila potpuno lišena poslovne sposobnosti bude samo djelomično lišena te sposobnosti. Prijedlog za vraćanje ovlašteni su podnijeti svi oni kojima zakon daje pravo da podnesu i prijedlog za oduzimanje poslovne sposobnosti, kao i osoba lišena poslovne sposobnosti. Ukoliko sud odbije prijedlog, može odlučiti da se ponovni prijedlog ne može podnijeti prije isteka određenog roka, koji ne smije biti dulji od godine dana. Prijedlog podnesen prije isteka roka sud će odbaciti. Sud određuje ovaj rok ukoliko postoji velika vjerojatnost da u određenom vremenskom razdoblju ne treba očekivati izlječenje ili poboljšanje zdravstvenog stanja. U praksi je za vraćanje poslovne sposobnosti potrebno poboljšanje spomenutog stanja evidentirano u medicin-

skoj dokumentaciji, uzimanje propisane terapije, redovito obavljanje liječničkih kontrola, kao i "stabilno stanje" koje postoji kroz dulje vrijeme. Kada je poboljšanje vidljivo, sud najčešće osobama koje su djelomično lišene poslovne sposobnosti vraća tu sposobnost, a osobama koje su je u potpunosti lišene, najprije djelomično vraća poslovnu sposobnost, a kasnije postoji mogućnost za potpunim vraćanjem. Nažalost, statistika pokazuje da u Hrvatskoj godišnje svega 35 ljudi vrati poslovnu sposobnost, što je 0,2 % osoba lišenih poslovne sposobnosti.

2) Prisilna hospitalizacija u psihijatrijsku ustanovu

Prisilna hospitalizacija je mjera koja se može provesti nad osobama s težim duševnim smetnjama, a koje uslijed tih smetnji ozbiljno i izravno ugrožavaju

vlastiti ili život druge osobe. Već se iz same riječi "prisilna" može izvesti zaključak da za to nije potreban pristanak duševno bolesne osobe. Prisilan smještaj može zahtijevati osobni liječnik (koji će tada izdati uputnicu) ili u hitnim slučajevima - policija. Psihijatar koji primi osobu u bolnicu dužan je u roku od 72 sata utvrditi postoji li osnova za prisilno zadržavanje. Bolnica koja je na gore opisani način zaprimila osobu dužna je bez odgode, a najkasnije u roku 12 sati od donošenja odluke o prisilnom zadržavanju, o tome obavijestiti nadležan županijski sud. Sud ima najviše 8 dana za donošenje rješenja o prisilnom smještaju ili o otpustu iz bolnice. Zakon detaljno propisuje radnje koje je sud dužan obaviti i način na koji sudac pojedinac dolazi do konačne odluke. Ukoliko sud odluči da je prisilna hospitalizacija opravdana,

može odrediti njeno trajanje do najduže trideset dana (prvi put), a kasnije, novim rješenjem, to iznova po potrebi produljivati - drugi put do tri mjeseca, a treći i svaki sljedeći put do šest mjeseci. I prisilno smještena osoba ima pravo na privatnost, pravo na liječenje uz informirani pristanak i pravo na informiranje o svojim pravima, detaljno propisano Zakonom.

3) Prava pacijenata u provedbi zaštite i psihijatrijskog liječenja

Pacijent nije objekt na kojem se vrši liječenje, već subjekt koji na vlastiti način doživljava svoju bolest. I dok smo do sada prava pacijenata promatrali općenito kroz Zakon o zaštiti prava pacijenata, novi se pogled dobiva kroz Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama. Uz općenita prava pacijenta kao što su informiranje i pristanak,

u članku 11. navode se posebna prava, karakteristična za osobe smještene u psihijatrijskim bolnicama. Prava kao što su resocijalizacija, obrazovanje, radno osposobljavanje, radnoterapijski poslovi, druženje sa drugim osobama smještenim u ustanovi i sl., predstavljaju dio liječenja, ali i tercijarne prevencije.

Kako to izgleda u praksi, imali smo priliku vidjeti upravo u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče, u sklopu radnog centra koji vodi Udruga Svitanje i profesorica Slađana Štrkalj Ivezić. Cilj spomenutog centra je pacijente osposobiti za obiteljsko, socijalno i radno funkcioniranje. U sklopu toga, održavaju se radionice kuhanja, sviranja, računalne radionice, edukacija pacijenata i obitelji, trening životnih vještina, izleti, a sve pod nadzorom psihijatar, socijalnih radnika, terapeuta i volontera.

Razvod BRAKA

Piše: Matija Šljivić

Obiteljski zakon definira brak kao zakonom uređenu životnu zajednicu žene i muškarca¹. Isti se sklapa suglasnom izjavom žene i muškarca u građanskom ili vjerskom obliku². Kako su međuljudski odnosi skloni emocionalnoj nestabilnosti, tako i odnos između bračnih drugova zna biti podložan promjenama koje mogu biti jačeg ili slabijeg intenziteta. Kada dođe do točke u kojoj suživot više nije moguć, odnosno kada su bračni odnosi teško i trajno poremećeni, jedino što preostaje jest posezanje za institutom razvoda braka. Razvod braka jedna je od zakonom propisanih osnova za prestanak braka. Sam institut razvoda braka star je tisućama godina. Još je u starom Rimu postojala sentenca *Matrimonia debent esse libera – Brakovi trebaju biti slobodni*. Sloboda koju su Rimljani davali razvodu braka nešto je sužena tijekom srednjeg vijeka kada je institut braka bio pod jakim utjecajem Katoličke crkve i kanonskog prava. U tom je razdoblju razvod braka kao osnova prestanka braka nestao, ali je ostala mogućnost poništaja braka i razvoda od stola i postelje, koji je imao jako malo veze s današnjim poimanjem razvoda.

Postepenim slabljenjem utjecaja Katoličke crkve na europske vladare i sekularizacijom

društva, razvod se opet javlja kao osnova prestanka braka. Od tada pa sve do danas, razvod braka sve je češća pojava u društvu. U Republici Hrvatskoj se iz godine u godinu povećava broj razvoda, dok se broj sklopljenih brakova smanjuje.

Primjerice:

- 1996. godine sklopljeno je 24.596 brakova, a razvedeno 3.612 brakova
- 2004. godine sklopljeno je 22.700 brakova, a razvedeno 4.985 brakova
- 2011. godine sklopljeno je 20.211 brakova, a razvedeno 5.662 brakova.³

S obzirom na činjenicu da svake godine broj razvedenih brakova raste, razvod braka postaje sve važnijim institutom modernog društva, stoga je važno s njime upoznati javnost.

Prošle godine Pravnoj se klinici obratila stranka s pitanjem koji su uvjeti za poništaj, a koji za razvod braka. Prosječna osoba bez pravne izobrazbe obično nije upoznata s razlikama između navedena dva instituta. Razvod i poništaj braka dvije su različite osnove za prestanak braka. Temeljna razlika između njih je ta što se poništajem braka uzima da predmetni brak nikada nije ni bio sklopljen, dok kod razvodom braka isti prestaje pravomoćnošću sudske

odluke o razvodu braka. Ostale osnove za prestanak su smrt bračnog druga i proglašenje nestalog bračnog druga umrlim.

Obiteljski zakon u čl. 26. do 29. navodi pretpostavke za valjanost braka. Prema navedenim odredbama brak ne može sklopiti:

1. osoba mlađa od 18 godina života
2. osoba lišena poslovne sposobnosti ili osoba nesposobna za rasuđivanje
3. krvni srodnici
4. osobe koje su već u braku

Ukoliko postoji neka od gore navedenih smetnji, a brak je unatoč tome sklopljen, brak nije valjan i postoji mogućnost tužbe za poništaj braka. Iznimno, maloljetne osobe i osobe lišene poslovne sposobnosti mogu sklopiti brak ukoliko sud u izvanparničnom postupku dopusti sklapanje istog. Sud će dopustiti navedeno ako utvrdi da je maloljetna osoba navršila šesnaestu godinu života, mentalno i tjelesno je zrela za brak, te da za zaključenje braka postoji opravdani razlog. U slučaju da se radi o osobi lišenoj poslovne sposobnosti, sud je dužan utvrditi da je osoba sposobna shvatiti značenje braka i obveza koje iz njega proizlaze, te da je brak očito u njezinu interesu.

Spomenuti zakon u članku 42. navodi da razvod braka može zahtijevati jedan bračni drug tužbom, ili oba bračna druga sporazumnim zahtjevom. Kao razloge za razvod braka članak 43. istog zakona navodi sljedeće razloge:

1. ako sud utvrdi da su bračni odnosi teško i trajno poremećeni, ili
2. ako je od prestanka bračne zajednice protekla godina dana, ili
3. ako oba bračna druga sporazumno zahtijevaju razvod braka.

Zakon regulira i mogućnost konverzije sporazumnog zahtjeva u tužbu i obratno. Ako jedan bračni drug podnese tužbu za razvod braka, a drugi najkasnije do zaključenja glavne rasprave izričito izjavi da ne osporava opravdanost tužbenog zahtjeva, smatrat će se da su bračni drugovi podnijeli sporazumni zahtjev za razvod braka.⁴ Ako jedan od bračnih drugova odustane od sporazumnog zahtjeva za razvod braka, a drugi ostane pri zahtjevu da se brak razvede, takav zahtjev smatrat će se tužbom za razvod braka, a sud će bračne drugove uputiti da pokrenu postupak posredovanja.⁵

// Razvod braka jedna je od zakonom propisanih osnova za prestanak braka. Sam institut razvoda braka star je tisućama godina. Još je u starom Rimu postojala sentenca *Matrimonia debent esse libera – Brakovi trebaju biti slobodni.* //

Kod pokretanja postupka razvoda braka tužbom Zakon nadalje nalaže obvezu posredovanja prije razvoda, a to je nužno i kod sporazumnog zahtjeva za razvod braka kada stranke imaju malodobnu zajedničku ili posvojenu djecu ili djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti.⁶ Postupak posredovanja ne provodi se ako jedan ili oba bračna druga žive u inozemstvu.⁷

Kad sud primi tužbu, na prvom ročištu zatražit će od bračnih drugova da odmah izjave kojem se centru za socijalnu skrb, savjetovaništu za brak i obitelj ili osobi ovlaštenoj za pružanje stručne pomoći (posredovatelju) žele obratiti radi pokušaja uklanjanja bračnih nesuglasica odnosno dogovora o uređenju pravnih posljedica razvoda braka. Ako se bračni drugovi nisu sporazumjeli pred kim će se postupak posredovanja provesti, sud će po službenoj dužnosti donijeti odluku o iz-

boru posredovatelja.

Bračni drugovi dužni su u roku od petnaest dana od dana donošenja odluke pokrenuti postupak posredovanja.⁸ Posredovatelj je dužan u roku od tri mjeseca od primitka odluke suda provesti i okončati postupak posredovanja.⁹ U roku od 15 dana od okončanja postupka posredovanja posredovatelj mora svoju odluku dostaviti bračnim drugovima koji imaju rok od godine dana od dostave odluke suda o izboru posredovatelja da stručno mišljenje posredovatelja dostave sudu; u protivnom se smatra da je tužba povučena.¹⁰

Brak prestaje poništajem ili razvodom kad presuda suda o poništaju ili razvodu braka postane pravomoćna.¹¹ Ukoliko je brak sklopljen u vjerskom obliku, prestanak braka ne utječe na obveze bračnih drugova koje proizlaze iz propisa vjerske zajednice pred kojom je brak sklopljen.¹²

¹ Usp. Obiteljski zakon. Narodne novine 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11 (u daljnjem tekstu: ObZ), čl. 5.

² Ibid., čl. 6.

³ Razvedeni brakovi u 2011 // Statistička izvješća, (2012)1467, Tablica 1.1.

⁴ ObZ, čl. 280. st. 3.

⁵ Ibid., st. 4.

⁶ Usp. ObZ, čl. 44.

⁷ ObZ, čl. 45. st. 3.

⁸ Usp. ObZ, čl. 46.

⁹ Ibid., čl. 49.

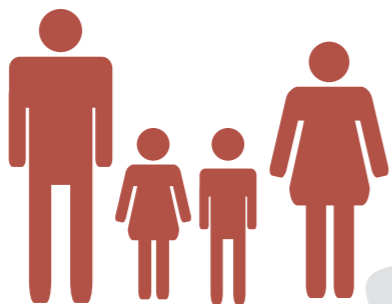
¹⁰ Ibid., čl. 51.

¹¹ ObZ, čl. 34. st. 2.

¹² Usp. Obz, čl. 34. st. 4.

OVRHA zbog neisplate alimentacije

Piše: Maja Glibo

Zbog nedostatka radova koji se bave diskriminatornim slučajevima, Grupa za suzbijanje diskriminacije i zaštitu prava manjina odlučila je u ovome članku posvetiti pozornost zakonskom uzdržavanju djeteta kao, nažalost, populariziranom problemu današnjice. Zakonsko uzdržavanje djece, što se tiče financijskog aspekta, štiti njihovo pravo na barem približno jednak način života kakav bi imali u suživotu s oba roditelja. Također je važno uputiti na ispravan način realizacije plaćanja zakonskog uzdržavanja od strane roditelja kao obveznika te moguće pravne posljedice kod odstupanja od istog.

Pravnoj klinici Pravnog fakulteta u Zagrebu obratila se stranka koja je zatražila izradu preliminarnog pravnog savjeta u vezi obustave ovrhe nad plaćom koja joj se provodi zbog, prema navodima stranke, već isplaćenih mjesečnih davanja zakonskog uzdržavanja svoje dvoje djece.

Činjenično stanje:

U listopadu 2005. godine stranka se sporazumno razvela od bivše supruge i njihovo dvoje tada maloljetne djece pripalo je majci. Sud je odredio da mjesečno zakonsko uzdržavanje za oboje djece, u iznosu od 1.500,00 kn, stranka plaća majci na ruke. Unatoč tome što je skrbništvo dodijeljeno majci, djeca prvih 8 mjeseci nakon razvoda žive s ocem. Prema navodu stranke, nakon što ih majka uzima k sebi, ne brine o njima na prim-

jeren način i ne daje plaćeno zakonsko uzdržavanje od strane oca za njihove potrebe. Godine 2007., bivša supruga i majka djece tuženika, nakon što on traži promjenu skrbništva nad djecom, podiže optužni prijedlog za kazneno djelo protiv braka, obitelji i mladeži te ovršni prijedlog zbog neplaćanja zakonskog uzdržavanja za protekle dvije godine. Presuda za kazneno djelo postaje pravomoćna 3.10.2007. g., a rješenje o ovrsi na plaći doneseno je 7.11.2007. godine zbog neuspjeha stranke da dokaže izvršene uplate na ruke majke. U rješenju o ovrsi određeno je da se iznos zakonskog uzdržavanja plaća mjesečno, sada na račun majke. Žalba stranke odbijena je rješenjem 8.2.2010. god. Nakon pravomoćnosti presude, stranka podmiruje iznos od 9.000,00kn za razdoblje od ožujka 2007. do kolovoza 2007., pod prijetnjom izvršenja jedinstvene kazne zatvora u trajanju od 1 godine. Od tada redovito uplaćuje zakonsko uzdržavanje na tekući račun tužiteljice. Tužiteljica povlači ovršni prijedlog za razdoblje od 15.10.2005. god. do 15.2.2008. god. te potražuje uzdržavanje za razdoblje od 15.3.2008. godine nadalje. Stariji sin nekoliko mjeseci prije svoje punoljetnosti odlazi živjeti s ocem, a na-

kon punoljetnosti, na sinovljev zahtjev, doneseno je rješenje o obustavi ovrhe 18.5.2012. g. u odnosu na njegov dio zakonskog uzdržavanja. Na plaći ovršenika bivša supruga potražuje zakonsko uzdržavanje od 15.3.2008. g. nadalje u odnosu na maloljetnog sina koji je ostao živjeti s njom. Ovršenik je trenutno na bolovanju zbog srčanog udara koji je pretrpio u kolovozu 2012. godine, pa s obzirom na provođenje ovrhe na polovici plaće, dobiva istu u iznosu od 268,31kn. Uz plaćanje redovne alimentacije i rate za kredit, stranka nema dostatnih sredstava za život.

Prema čl. 206. Obiteljskog zakona (NN br. 116/03, 17/04, 136/04, 107/07, 57/11, 61/11; u daljnjem tekstu: ObZ) uzdržavanje je dužnost i pravo roditelja i djece. Odricanje od dužnosti i prava na uzdržavanje nema pravnog učinka (čl. 208 ObZ-a). Naime, roditelj koji nije uzdržavao svoje dijete koje s njim ne živi u obiteljskoj zajednici, a bio je dužan to učiniti, dužan je djetetu isplatiti novčanu naknadu za uskraćeno uzdržavanje i unatrag od nastanka toga prava pa do podnošenja tužbe (čl. 209. st. 2 ObZ-a). Spomenuta stranka poštivala je zakonske odredbe dužnosti uzdržavanja sudjelujući u pravovremenom isplaćivanju istoga na ruke majke, kako je u presudi bilo i navedeno. Sudska praksa navodi kako se plaćanje „na ruke majke“ ne tumači doslovno. To

uključuje plaćanje na bankovni račun roditelja djeteta ili plaćanje doslovno na ruke, ali uz potpis primatelja uzdržavanja kao vrsti priznanice. Ovo se pojašnjava radi prevencije od plaćanja već isplaćenog u slučaju tužbe roditelja djeteta s kojim ono živi, gdje se bez relevantnog dokaza teško može dokazati proteklo plaćanje uzdržavanja roditelja koji s njime ne živi. Situacije poput gore navedenog slučaja u praksi su nažalost česte, pa je potrebno tome pravilno informirati buduće stranke. Prema čl. 210. st. 1 ObZ-a, roditelji su također dužni uzdržavati punoljetno dijete koje se školuje u srednjoj školi, odnosno pohađa sveučilišni ili stručni studij u skladu s posebnim propisima te redovito i uredno ispunjava svoje obveze. Potrebno je napomenuti, u skladu sa sudskom praksom, kako se obveza zakonskog uzdržavanja odnosi i na dijete koje ima status izvanrednog studenta, ako redovito ispunjava studentske obveze i nije u radnome odnosu, te stoga može doprinostiti vlastitome uzdržavanju. Prema st. 4. istoga članka, roditelj djeteta iz st. 1. ovoga članka ima pravo od djeteta, nadležnih tijela i pravnih osoba tražiti i dobiti podatke o djetetovom obrazovanju, odnosno zaposlenju.

Dijete koje ima prihode dužno je doprinostiti za svoje uzdržavanje (čl.211. ObZ-a). U navedenom slučaju stranka je zatražila obustavu ovrhe na svojoj plaći prilažući listu plaće kao dokaz ugroženog egzistencijskog minimuma, ali nema zakonske osnove za pozitivno rješenje iste. Prema čl. 72. st. 1. Ovršnog zakona (NN br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05, 67/08; u daljnjem tekstu: OZ), ovrha će se obustaviti po službenoj dužnosti ako je ovršna isprava pravomoćno

ukinuta, preinačena, poništena, stavljena izvan snage ili je na drugi način određeno da je bez učinka, odnosno ako potvrda o ovršnosti bude ukinuta. Budući da je ovršna isprava, temeljem koje je ovrha određena na plaći stranke postojana, valjana, pravomoćna i neizmijenjena, nema uvjeta za njenu obustavu. Prema st. 2. istoga članka, ovrha će se obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti. Budući da je stranka u radnom odnosu i redovito prima evidentiranu plaću, nema mjesta obustavi ovrhe. Prema st. 3. istoga članka, ovrha će se na prijedlog ovršenika obustaviti ako sud utvrdi da su nakon isteka roka za žalbu provedbom ovrhe zahvaćeni predmeti koji nisu određeni u rješenju o ovrsi, a izuzeti su od ovrhe ili je na njima mogućnost ovrhe ograničena.

Plaća stranke određena je u rješenju o ovrsi kao predmet ovrhe i kao takva relevantna je za namirenje te ne može biti izuzeta od iste. Što se tiče ograničenja ovrhe, ono je već u ovome slučaju provedeno jer je ovrha izvršena na polovini plaće sukladno čl. 173. st. 2. OZ-a, koji određuje da ako ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne neto-plaće u Republici Hrvatskoj, a ovrha se provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja (alimentacije), od ovrhe je izuzet iznos u visini jedne polovine neto-plaće ovršenika. Žalba na provođenje ovrhe već je uložena (uz priložene dokaze), te odbijena zbog neosnovanosti, pa nije uspjela ni obustava ovrhe na prijedlog ovršenika prema čl. 61. st. 1. t. 1. OZ-a. Nadalje, napominjemo kako obustava ovrhe, i u slučaju pozitivnog ishoda, nije oprost duga. Ukoliko bi se ovrha i obustavila na plaći, dug za alimentaciju koji

je određen u ovršnoj ispravi mogao bi se namiriti na drugi način, što uključuje provođenje ovrhe pokretnine, nekretnine ili drugog predmeta sposobnog za ovrhu u vlasništvu ovršenika. Naime, sukladno gore navedenom, čl. 232. st. 1. ObZ-a propisuje da se radi prisilne naplate novčanih iznosa za zakonsko uzdržavanje ovrha može provesti i na cjelokupnoj imovini ovršenika koja može biti predmet ovrhe, a plaća stranke je osnovan i sudski određen predmet za provođenje iste.

Stranka ima mogućnost tužbe za smanjenje alimentacije razmjerno trenutnoj situaciji. Prema priloženom izvodu plaće stranke, od rujna 2012. g., evidentirana je i dalje uplata alimentacije u punom iznosu od 1.500,00 kn. Budući da jedno dijete živi sa strankom već neko vrijeme, ona nije dužna plaćati jednak iznos alimentacije (1.500,00 kn) kao što je bila dužna činiti kada je oboje djece živjelo s majkom. Stranka može tražiti smanjenje alimentacije na 700,00 kn koliko je prvotno, presudom o razvodu braka (posl.broj: P-1054/05) u kojoj je uređeno zakonsko uzdržavanje, i dodijeljeno za mlađeg sina koji trenutno živi s majkom. Stranka se treba obratiti nadležnom centru za socijalnu skrb koji u koordinaciji s nadležnim općinskim sudom treba razmotriti spomenutu tužbu za smanjenje zakonskog uzdržavanja protiv maloljetnog sina.

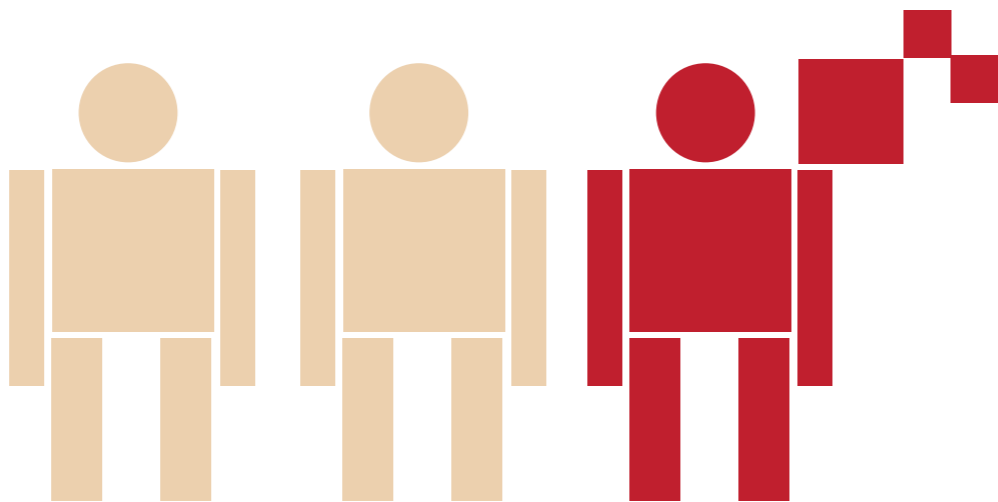
Potrebno je još istaknuti i odredbu ObZ-a (čl. 233) koja naglašava kako su čuvanje, njege i skrb koju za maloljetno dijete ili dijete nad kojim roditelji ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti ulaže roditelj s kojim dijete živi, vrijednosno izjednačeni s novčanim iznosom kojeg daje za uzdržavanje roditelj s kojim dijete ne živi.

Poteškoće pri stjecanju hrvatskog državljanstva

U ovome broju bit će prikazan aktualni problem u hrvatskom zakonodavstvu i praksi, a riječ je o poteškoćama s kojima se susreću osobe koje žele steći hrvatsko državljanstvo prirođenjem (naturalizacijom).

Piše: Sara Kaurin

Te se poteškoće u najvećem broju slučajeva odnose na dugotrajnost postupka te na poprilično općenitu i nadasve dvojbenu pretpostavku za stjecanje državljanstva propisanu čl. 8. st. 1. t. 5. Zakona o hrvatskom državljanstvu (NN br. 53/91, 70/91, 28/92, 113/93, 130/11), koja određuje da stranac koji je podnio zahtjev može steći hrvatsko državljanstvo ako se iz njegova ponašanja može zaključiti da poštuje pravni poredak i običaje u Republici Hrvatskoj. Prilikom podnošenja zahtjeva za stjecanje državljanstva, od podnositelja se traži da podnesu uvjerenje o nekažnjavanju u Republici Hrvatskoj i uvjerenje o nekažnjavanju nadležnog inozemnog tijela države čije državljanstvo imaju, s time da uvjerenja ne smiju biti starija od 6 mjeseci. Unatoč tome što podnositelji dostave spomenuta uvjerenja i što nisu kažnjavani te udovoljavaju svim ostalim pretpostavkama za stjecanje hrvatskog državljanstva navedenima u čl. 8. st. 1. spomenutog Zakona (punoljetni su i nisu lišeni poslovne sposobnosti, imaju otpust iz stranog državljanstva, žive u Republici Hrvatskoj s prijavljenim boravkom 8 godina neprekidno do podnošenja zahtjeva i imaju odobren sta-

tus stranca na stalnom boravku te poznaju hrvatski jezik i latinično pismo, hrvatsku kulturu i društveno uređenje), Ministarstvo unutarnjih poslova RH (u daljnjem tekstu: MUP) uredno im odbija zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva iz razloga što „se iz njihova ponašanja ne može zaključiti da poštuje pravni poredak i običaje u RH“, pri čemu spomenuti razlog temelje na izvješću Sigurnosno-obavještajne agencije (SOA-e) koje je tajno. Iz tog izvješća objelodanjuje se samo klasificiran podatak o tome poštuje li podnositelj zahtjeva pravni poredak RH ili ga ne poštuje, bez obrazloženja na temelju kojih podataka i činjenica se došlo do te konstatacije. Također, postupak stjecanja hrvatskog državljanstva trebao bi trajati 30 dana, odnosno najviše 60 dana od dana podnošenja

urednog zahtjeva (prema Zakonu o općem upravnom postupku, NN br. 47/09). No, ti postupci u praksi nerijetko traju i po tri, četiri godine, a u nekim slučajevima i puno duže. Nažalost, u Hrvatskoj trenutno postoje građani koji čak i nakon više od dvadeset godina boravka na njenom području imaju neregulirane statuse.

Prema godišnjim izvješćima Pučkog pravobranitelja: u protekle tri godine najveći se broj pritužbi u vezi s primitkom u hrvatsko državljanstvo odnosio na odbijajuća rješenja MUP-a zbog nepoštivanja pravnog poretka Republike Hrvatske.

„Rješenja je MUP temeljio na ocjeni koju je dobivao od Središnje obavještajne agencije, bez pobližih podataka o čemu se radi u konkretnom pred-

metu. Praksa Upravnog suda Republike Hrvatske ukazuje da rješenja Ministarstva unutarnjih poslova, koja se pozivaju na klasificirane podatke Središnje obavještajne agencije o nepoštovanju državnog pravnog poretka, predstavljaju kršenje odredaba Zakona o općem upravnom postupku, jer svaka odluka donesena u upravnom postupku mora biti obrazložena. Rješenje mora sadržavati i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na odluku sadržanu u dispozitivu rješenja. Međutim, MUP u ovim predmetima samo obavještava pučkog pravobranitelja kako je člankom 42. Zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske propisano da se sigurnosna provjera provodi za sve osobe koje se primaju u hrvatsko državljanstvo, te da ocjena predstavlja klasificirani podatak. Pritužitelji su pučkom pravobranitelju nerijetko priložili uvjerenja nadležnih sudova kojima se potvrđuje da protiv njih nije podizana optužnica, niti je izrečena osuđujuća presuda za kaznena djela za koja je predviđena novčana kazna ili zatvor. U nekim je slučajevima i pučki pravobranitelj od MUP-a zatražio obavijest i dobio podatak da pritužitelji nisu bili evidentirani u kriminalističkim evidencijama Ministarstva. Pritužitelji su najčešće osobe koje su rođene ili su najveći dio svog života prebivale na teritoriju Republike Hrvatske, a do danas nisu regulirale svoj status. Prije podnošenja zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo, ove su osobe prolazile kroz proces višekratnog odobravanja privremenog boravka i stalnog boravka, pri čemu se provodila njihova sigurnosna provjera, a te su provjere prošle bez problema. No, kada su podnijeli zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo, utvrđeno je da

predstavljaju opasnost za nacionalnu sigurnost, odnosno, da su kršitelji pravnog poretka, što izaziva sumnju u pravilnost postupanja. Tim više, što isto ne proizlazi iz odluka pravosudnih tijela. Također, izražavaju mišljenje da se radi o situaciji pravne nesigurnosti. Opisane situacije ukazuju na nužnost, kako navodi Ustavni sud u svojim odlukama, ‘pobližeg određenja pravnih standarda’ prilikom donošenja ocjena koje se odnose na pitanje razloga nacionalne sigurnosti, zaštite pravnog poretka i drugih razloga zaštite javnog poretka. Osim toga, mišljenja smo da bi Upravni sud trebao raspolagati klasificiranim podacima, pa bi onda mogao ocijeniti radi li se o arbitrarnom postupanju nadležnog tijela ili je postupak proveden zakonito. Identična je situacija uočena i u postupcima odobravanja stalnog boravka te privremenog boravka. Naime, osobe koje su već više puta prošle sigurnosnu procjenu kroz postupak odobrenja i produžavanja privremenog boravka, nakon podnošenja zahtjeva za stalni boravak najednom budu ocijenjene ‘sigurnosnom prijetnjom’ za ustavnopravni poredak Republike Hrvatske.²

Dana 15. listopada 2012. godine Pravnoj se klinici obratila stranka u čijem se slučaju očituju gore opisani problemi. Njen je slučaj preuzela i riješila Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima, a radi se o sljedećem: Stranka je podnijela zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva koji je MUP odbio rješenjem 30. srpnja 2010. godine. Stranka je potom pokrenula upravni spor protiv MUP-a, navodeći u tužbi da nije osnovana tvrdnja da stranka „ne poštuje pravni poredak RH“ (pretpostavka za stjecanje hrvatskog državljanstva iz čl. 8. st. 1. t. 5. Zakona o hrvatskom

državljanstvu), da ta tvrdnja nije utemeljena na stvarnim dokazima te da je osporenim rješenjem neosnovano i neopravdano odbijen njezin zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo. Kao dokaz poštivanja pravnog poretka RH, u prilogu svoje ranije tužbe dostavila je Upravnom sudu uvjerenje o nekažnjavanju od 20. studenog 2006. godine, iz kojeg je vidljivo da u Republici Hrvatskoj nije nikada kažnjavana. Kao prilog zadnjoj tužbi Upravnom sudu dostavila je i novo uvjerenje od 7. rujna 2010. godine. Visoki upravni sud RH tužbu je uvažio i poništio navedeno rješenje MUP-a presudom od 24. svibnja 2012. godine. No, do 24. listopada 2012., kada je stranci dan pravni savjet od strane Pravne klinike, MUP još uvijek nije bio donio novo rješenje iako ga je prema izreci presude Visokog upravnog suda trebao donijeti najkasnije u roku od 30 dana od dana dostave navedene presude stranci. Stranci je i prije toga Upravni sud presudom od 2. srpnja 2009. bio uvažio tužbu i poništio rješenje MUP-a od 13. listopada 2006., kojim je bio odbijen zahtjev stranke za primitak u hrvatsko državljanstvo temeljem odredbe čl. 8. st. 1. t. 5. Zakona o hrvatskom državljanstvu. Ni u poništenom rješenju od 13. listopada 2006., kao ni u poništenom rješenju od 30. srpnja 2010., MUP nije naveo razloge iz kojih bi bilo vidljivo da stranka ne poštuje pravni poredak RH, stoga je temeljem svega navedenog Visoki upravni sud ocijenio da stranka poštuje pravni poredak RH jer suprotno nije dokazano.

Stranka je također, na poziv Odjela za državljanstvo i statusna pitanja stranca MUP-a, 23. kolovoza 2012. dala izjavu na zapisnik u kojoj navodi da ima odobren stalni boravak na jednoj adresi u Zagrebu od 1988.

godine, da je od iste godine u braku s hrvatskom državljanicom, da živi s njom i petero djece, nema stalnog zaposlenja, prijavljena je na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje i trenutno radi u jednom stranoj firmi sa sjedištem u Zagrebu te da ne napušta područje RH. Izjavi je stranka priložila prevedenu potvrdu o nekažnjavanju nadležnog inozemnog tijela države čiji je državljanin.

Ovdje se radi o uobičajenom obrascu ponašanja od strane MUP-a, koji odbija zahtjev za državljanstvo rješenjem, Upravni sud poništava to rješenje presudom (jer nije dokazano da stranac ne poštuje pravni poredak Republike Hrvatske) i vraća ga MUP-u da donese novo rješenje u okviru pravnih shvaćanja i primjedaba koje je dao Upravni sud u svojoj presudi. MUP ponovno odbija zahtjev rješenjem, stranka ponovno pokreće upravni spor pred Upravnim sudom, Upravni sud ponovno poništava rješenje MUP-a i tako se cijeli slučaj vrti u krug te drži podnositelje zahtjeva u neriješenom statusu godinama, u ovom slučaju i desetljećima.

Stranku koja nam se obratila zanimalo je zašto MUP još nije donio novo rješenje jer je u presudi Visokog upravnog suda od 24. svibnja 2012. godine navedeno da MUP treba postupiti sukladno odredbi čl. 62. st. 1. Zakona o upravnim sporovima (NN br. 53/91, 9/92, 77/92), prema kojoj je dužan bez odgode, a najkasnije u roku od 30 dana od

dana dostave presude Visokog upravnog suda, donijeti novo rješenje umjesto poništenog. MUP je pri donošenju novog rješenja vezan pravnim shvaćanjem Visokog upravnog suda RH i njegovim primjedbama u vezi s postupkom (čl. 62. st. 2. Zakona o upravnim sporovima, NN br. 53/91, 9/92, 77/92).

Visoki upravni sud RH primijenio je čl. 62. starog Zakona o upravnim sporovima (NN br. 53/91, 9/92, 77/92) u svojoj presudi na temelju prijelaznih i završnih odredbi, konkretno odredbe čl. 90. novog Zakona o upravnim sporovima (NN br. 20/10, stupio na snagu 01.01.2012. godine) koja određuje da će se sudski predmeti koji su zaprimljeni u Upravnom sudu RH i koji nisu dovršeni do 31.12.2011. godine, dovršiti po odredbama Zakona o upravnim sporovima (NN br. 53/91, 9/92, 77/92). Stoga je Visoki upravni sud donio svoju odluku temeljem starog Zakona o upravnim sporovima i u svojoj odluci pozvao MUP da donese novo rješenje pridržavajući se čl. 62. tog zakona.

Također, odredba čl. 81. st. 2. novog Zakona o upravnim sporovima (NN br. 20/10) propisuje da je MUP obvezan postupiti sukladno izreci presude Visokog upravnog suda najkasnije u roku od 30 dana od dostave presude, ako je presudom poništeno rješenje MUP-a, a stvar nije riješena. Druga rečenica čl. 81. st. 2. određuje da je MUP vezan pravnim

shvaćanjima i primjedbama Visokog upravnog suda.

Budući da MUP nije bio donio novo rješenje u roku 30 dana, stranci se predložilo da istome podnese požurnicu iz razloga što MUP nije u zakonskom roku od 30 dana iz čl. 62. st. 1. Zakona o upravnim sporovima (NN br. 53/91, 9/92, 77/92) odnosno iz čl. 81. st. 2. Zakona o upravnim sporovima (NN br. 20/10) riješio o njegovom zahtjevu za stjecanje hrvatskog državljanstva. Također, stranci se predložilo da se u požurnici pozove na odredbu čl. 62. st. 2. odnosno drugu rečenicu čl. 81. st. 2. navedenih zakona, prema kojoj je MUP dužan pridržavati se pravnog shvaćanja i primjedaba u pogledu postupka danih u presudi Visokog upravnog suda, kako ne bi ponovno ignorirao presudu Upravnog suda kao što je to učinio donijevši rješenje od 30. srpnja 2010. godine, te kako ne bi ponovno previdio činjenicu da je Visoki upravni sud ocijenio da stranka poštuje pravni poredak RH, što je i dokazala podnijevši relevantna uvjerenja o nekažnjavanju. Stranci se, kao prilog mišljenju, pridodala skica požurnice. Nažalost, ni na koji drugi način nismo mogli stranci pomoći osim nadati se da će požurnica uroditi plodom, da će MUP ispoštovati rok, primjedbe i pravna shvaćanja koja je iznio Visoki upravni sud u svojoj presudi, te da će u što skorijem roku donijeti novo rješenje kojim će našoj stranci odobriti zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva.

¹ Posljednje izvješće Pučkog pravobranitelja odnosi se na 2011. godinu. Pučki pravobranitelj je dužan podnijeti svoje redovito godišnje izvješće Hrvatskome saboru do kraja ožujka za proteklu godinu što znači da će koncem ožujka ove godine biti predano i objavljeno na internetskim stranicama godišnje izvješće za 2012. godinu.

² Pučki pravobranitelj: izvješće za 2011. godinu.

URL: <http://www.ombudsman.hr/dodaci/Izvjescje%20za%202011.%20godinu.pdf>

Žalba i prigovor

U OVRŠNOM POSTUPKU

GORUĆI PROBLEMI

Piše: Marina Petrić

Ovršni postupak je postupak u kojem ovrhovoditelj, uz sudjelovanje nadležnog suda ili javnog bilježnika, prisilno namiruje tražbinu na imovini ovršenika, na temelju ovršnih ili vjerodostojnih isprava. Opće stvarno nadležni u ovršnom postupku su općinski sudovi; trgovački sudovi nadležni su određivati i provoditi ovrhu na temelju odluka koje su donijeli u prvom stupnju, provoditi postupak priznanja i izvršenja stranih sudskih i arbitražnih odluka u trgovačkim stvarima te određivati i provoditi ovrhu na temelju vjerodostojnih isprava u pravnim stvarima u kojima postoji njihova nadležnost u parničnom postupku.

Odluke o ovršnom postupku sud donosi u obliku rješenja ili zaključka. Zaključkom se izdaje nalog sudskom ovršitelju za provedbu pojedinih radnji te odlučuje o upravljanju postupkom i o drugim pitanjima kada je to izrijekom predviđeno. Protiv zaključka nije dopuštena žalba.

Žalba i prigovor su redovni pravni lijekovi koji se podnose protiv nepravomoćnog rješenja o ovrsi. Žalbu protiv rješenja o ovrsi određenu na temelju ovršne isprave koju je donio, prvostupanski sud može prihvatiti ako ocijeni da je osnovana te u cijelosti ili djelomice ukinuti rješenje o ovrsi, odnosno uputiti ovršenika u parnicu radi proglašenja ovrhe nedopuštenom. Ukoliko sud prvog stupnja smatra da je žalba nedopuštena, uputit će predmet sudu drugog stupnja radi odlučivanja o žalbi.

Stranke često podnose nepotpune žalbe te prekoračuju rok što može rezultirati odbacivanjem žalbe.

Svaka žalba treba obavezno sadržavati sljedeće:

- opće podatke - oznaku suda, ime, zanimanje i prebivalište, odnosno boravište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika (ako ih imaju), predmet spora, sadržaj izjave i potpis podnosioca,
- oznaku presude/rješenja protiv koje/g se podnosi,
- određenu izjavu o tome da se presuda pobija u cijelosti ili u nekom dijelu,
- razloge zbog kojih se žalba podnosi,
- potpis podnositelja žalbe.

Rokovi prigovora ili žalbe:

- Protiv rješenja donesenoga u prvom stupnju dopuštena je u pravilu samostalna žalba, i to u roku od osam dana.
- Protiv rješenja o ovrsi donesenog na temelju mjenice ili čeka u roku od tri dana, osim ako se ne pobija samo odluka o troškovima postupka.
- Protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave može se izjaviti prigovor isto tako u roku od 8 dana. Ukoliko je rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave donio javni bilježnik, prigovor se podnosi njemu te ga on prosljeđuje nadležnome sudu koji o istom odlučuje. Javni bilježnik će po podnesenom prigovoru spis dostaviti sudu i u slučaju kada je prigovor pravodoban i dopušten i kada to nije. Ukoliko je spome-

nuto rješenje donio sud, prigovor se podnosi istom sudu.

U slučaju izdavanja rješenja o ovrsi od strane javnog bilježnika, rješenje mora, na otisnutom pečatu na prijedlogu za ovrhu, sadržavati pravilnu i potpunu uputu o pravnom lijeku. U slučaju nepravilne upute o roku u kojemu se može podnijeti prigovor, a posebno u slučaju mjenice i čeka kao vjerodostojnih isprava na temelju kojih je doneseno rješenje o ovrsi, a u kojem slučaju se ne navodi rok od tri dana za podnošenje prigovora, već se pogrešno koristi pečat s uputom o roku za prigovor od osam dana, nepravilna uputa o roku za podnošenje prigovora ne može ići na štetu ovršenika koji bi, slijedeći takvu uputu, prigovor podnio izvan (zakonskog) roka od tri dana, ali unutar roka od osam dana koji je (pogrešno) naznačen u uputi o pravnom lijeku. U tom bi slučaju takav prigovor trebalo smatrati pravodobnim.

Ako ovršenik nije odredio u kojem dijelu pobija rješenje o ovrsi, smatrat će se da rješenje pobija u cijelosti.

U slučaju djelomičnog prigovora protiv rješenja o ovrsi, nadležni sud za nepobijani dio rješenja o ovrsi zaključkom utvrđuje pravomoćnost i određuje nastavno provedbu ovrhe prema sadržaju rješenja o ovrsi te isto tako donosi zaključak o razdvajanju postupaka na način da će se u odnosu na dio rješenja o ovrsi koji se pobija, postupak nastaviti

Žalba i prigovor su redovni pravni lijekovi koji se podnose protiv nepravomoćnog rješenja o ovrsi.

kao povodom prigovora protiv platnog naloga (hrvatsko procesno pravo razlikuje dvije vrste platnih naloga, a za obje vrste nužna je procesna pretpostavka da je tražbina novčana tj. platnim nalogom ne može se naložiti ispunjenje nenovčane činidbe), a u nepobijanom dijelu nastavlja se postupak provedbe ovrhe. Kod postupaka povodom prigovora protiv platnog naloga postoji gornja granica u pogledu visine potraživanja - kod nedokumentiranih platnih naloga dospjela tražbina ne smije premašiti iznos od 5.000,00 kuna u postupku pred općinskim sudovima, a 20.000,00 kuna u postupku pred trgovačkim sudovima.

U situaciji u kojoj je ovršni prijedlog podnesen protiv više ovršenika, a ne izjave svi pravodobne i dopuštene prigovore, smatra se da rješenje o ovrsi može postati pravomoćno u odnosu na onog ili one ovršenike koji prigovor nisu podnijeli. Rješenje o ovrsi sa takvom djelomičnom potvrdom ovršnosti dostavlja se ovrhovoditelju radi provedbe. U prigovoru je, dakle, potrebno navesti sve ovršenike sa argumentima osporavanja ili će se na navedene rasporediti njihov dio tražbine koji će se smatrati pravomoćnim i ovršnim.

Uvijek sporno pitanje jest pitanje troškova ovršnog postupka. Troškove ovršnog postupka prethodno snosi ovrhovoditelj, a konačno ih namiruje ovršenik, zajedno s tražbinom koja se prisilno ostvaruje u ovršnom postupku. Mnogi se ne odlučuju na započinjanje ovršnog postupka zbog visine troškova, no ne

obraćaju pozornost na kasniju mogućnost naknade istih.

Ako ovrhovoditelj prethodno ne plati troškove ovršnog postupka, sud obustavlja ovrhu. Samo osporavanje kasnijeg iznosa troškova postupka biti će odbijeno jer su troškovi određeni sukladno Zakonu o sudskim pristojbama, odnosno u ovršnom postupku pristojba se plaća prema vrijednosti zahtjeva. Isto tako, ovršenik može podnijeti prigovor samo u vidu iznosa troškova postupka koji su ponekad previsoki.

Prilikom utvrđivanja vrijednosti zahtjeva primjenjuju se na odgovarajući način odredbe koje važe za utvrđivanje vrijednosti spora u parničnom postupku. Kada je ovršnom postupku prethodila parnica o istom zahtjevu, kao vrijednost zahtjeva u ovršnom postupku uzima se vrijednost predmeta spora utvrđena u parnici, ako se ne zahtijeva manji iznos.

Kada vjerovnik nije naznačio vrijednost po kojoj se može odrediti visina pristojbe, niti se ona može utvrditi, uzima se iznos od 10.000,00 kuna! Za tužbu i protutužbu plaća se prema vrijednosti predmeta spora sljedeća pristojba:

iznad 0,00	do kuna 3.000,00	kuna 100,00
iznad 3.000,00	do kuna 6.000,00	kuna 200,00
iznad 6.000,00	do kuna 9.000,00	kuna 300,00
iznad 9.000,00	do kuna 12.000,00	kuna 400,00
iznad 12.000,00	do kuna 15.000,00	kuna 500,00

Ako vrijednost predmeta spora prelazi iznos od 15.000,00 kuna, plaća se pristojba u iznosu od 500,00 kuna i još 1% na razliku iznad 15.000,00 kuna, ali ne više od 5.000,00 kuna. Za prigovor protiv platnog naloga i prigovor protiv rješenja o ovrsi plaća se pristojba kao za tužbu i protutužbu.

Kako ne bi izgubio svoje zajamčeno pravo žalbe, svaki ovršenik mora se pridržavati roka navedenog u uputi o pravnom lijeku (u slučaju pogrešno navedene upute, smatrat će se da je žalba podnesena pravodobno,) navesti opseg osporavane tražbine te u slučaju više ovršenika u povodu prigovora navesti se kao osporavatelj. Svaka strana u ovršnom postupku ima svoja prava i obveze te je dužna sama brinuti o vlastitim mogućnostima postupanja u ovršnom postupku.

STUDENTSKI KUTAK

Petra Doležalova

studentica na razmjeni u Pravnoj klinici

Petra Doležalová, studentica Pravnog fakulteta Sveučilišta Palacky u Olomoucu, trenutno je sudionica programa Erasmus student placement mobility i Intershipa u Pravnoj klinici Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Piše: Petra Doležalová

Prijevod: Nenad Mušić

Budući da Pravni fakultet u Olomoucu također pruža uslugu besplatne pravne pomoći u formi pravne klinike službenog naziva Studentská právní poradna, naša je studentica na razmjeni odlučila objasniti i izložiti zanimljive razlike i sličnosti između zagrebačke i Pravne klinike Pravnog fakulteta u Olomoucu.

Radi poboljšanja praktičnih sposobnosti i primjene prava, studenti Pravnog fakulteta u Olomoucu mogu upisati mnoge zanimljive izborne kolegije u kojima imaju mogućnost rada na stvarnim slučajevima iz domene različitih grana prava. U formi vježbi sa stručnjacima iz prakse kao i u formi rješavanja praktičnih slučajeva studenti mogu upisati sljedeće kolegije: Street Law – poučavanje osnova prava u osnovnim školama, Administrativna pravna klinika, Antidiskriminacijska pravna klinika, Pravna klinika o strancima i azilantima, Potrošačka klinika, Klinika za pacijente te Klinika za ljudska prava.

Vjerojatno najbolja praksa za studente je Pravna klinika, čije su prostorije u zgradi Pravnog fakulteta, gdje se građanima pruža besplatna pravna pomoć.

Prema riječima voditelja pravne klinike i redovitog profesora Pravnog fakulteta u Olomoucu, dr sc. Maxima Tomoszeka, u Kliniku se biraju studenti druge i viših godina studija koji pružaju besplatnu pravnu pomoć iz građanskog, obiteljskog, potrošačkog, upravnog, radnog i socijalnog prava. Najčešći problemi zbog kojih stranke dolaze u kliniku jesu: izvršenje sudskih i upravnih akata, kršenje prava iz potrošačkih ugovora, stečajevi, upravni sporovi, zemljišnoknjižni te obiteljsko-pravni sporovi među kojima su najčešći razvodi brakova i raspodjela bračne stečevine. Pravna klinika ne daje savjete iz područja kaznenog i trgovačkog prava.

Usluge pravne klinike ne mogu koristiti stranke koje imaju odvjetnika i stoga se takvi zahtjevi odbijaju. Iako se u dosadašnjem radu klinike nije pojavio nijedan slučaj s međunarodnopravnim elementom, Klinika može preuzeti i takve slučajeve.

Pravna klinika u današnjem obliku počela je s radom 2006. godine i dio je obrazovnog programa nazvanog Središnje

Petra Doležalová

kliničko obrazovanje. Funkcioniranje Klinike financira se iz različitih izvora, između ostalog i iz europskih socijalnih fondova. Kao što je prethodno spomenuto, stranke mogu doći po pravne savjete u prostorije klinike koje se nalaze u glavnoj zgradi Pravnog fakulteta. Klinika je otvorena radnim danima od ponedjeljka do četvrtka i to u jutarnjoj i popodnevnoj smjeni. Jutarnja smjena traje od 9.30 do 12.30 sati, a popodnevna od 14.00 do 17.00 sati. Stranke mogu dolaziti bez prethodne najave u uredovno vrijeme. Klinika radi većim dijelom svakog semestra akademske godine i to od početka listopada do početka prosinca u zimskom, te od početka ožujka do početka svibnja u ljetnom semestru. Radno vrijeme klinike prilagođeno je fakultetskim obvezama studenata i periodi-

ma ispitnih rokova.

Ne postoji mogućnost davanja savjeta telefonom ili slanja pravnih savjeta poštom ili e-mailom, stoga stranke moraju doći osobno sa svojim zahtjevima u prostor klinike tijekom uredovnog vremena. Studenti sami slažu raspored dežurstava. U jednom semestru svaki student kliničar mora 4-5 sati provesti na dežurstvu. Svako-ga dana ujutro i poslijepodne dežuraju minimalno dva studenta radi zaprimanja stranaka. Kada stranka dođe, student je primi ili pozove na recepciju i potom naprave preliminarni intervju nakon kojega stranka predaje pripadajuću dokumentaciju s postavljenim jasnim pitanjima. Nakon toga student ulaže slučaj u spis koji zaprimaju zaposlenici Centruma pravne klinike.

Centrum pravne klinike čine dva diplomirana pravnika i službenica. Oni su zaposlenici Pravnog fakulteta i brinu o administrativnim i organizacijskim poslovima u klinici. S obzirom na pravnu kvalifikaciju, zaposlenici Centruma predaju slučajeve supervizoru – stručnjaku u određenoj grani prava koji brine o radu studenata u klinici.

Supervizor raspoređuje slučajeve studentima u njegovoj grupi. Svaki slučaj preuzimaju po supervizorovoj uputi dva studenta iz njegove grupe. Rok za rješavanje jednog slučaja je 14 dana. Budući da supervizori sami biraju članove svojih grupa kroz selekcijski program na početku semestra, komunikacija između studenata i supervizora vrlo je učinkovita. Studenti se biraju na jedan ili dva semestra, ovisno o njihovoj motivaciji i pouzdanosti. Supervizori i studenti međusobno komuniciraju o napretku u rješavanju

preuzetih slučajeva barem jednom tjedno te supervizori odobravaju svaku komunikaciju između studenata i stranke. Na taj način, supervizori su maksimalno involvirani u rad kliničara jer ih sami u selekcijskom postupku biraju, raspodjeljuju im slučajeve s obzirom na njihovu zahtjevnost, nadziru njihov rad na slučaju kao i komunikaciju sa strankom te u konačnici odobravaju finalni pravni savjet.

Trenutno je u klinici 8 supervizora. Petero od njih su odvjetnici, a troje su predavači na Pravnom fakultetu. Broj studenata u klinici ovisi o broju supervizora (u jednom semestru ima ih 40 do 50). Novi studenti moraju sudjelovati na dvije obvezne radionice. Prva je organizacijska radionica na kojoj voditelj klinike, supervizori i članovi Centruma upoznavaju studente s administrativnim dijelom rada u klinici, sastavljanjem spisa nakon intervjuiranja stranke, načinom rada sa spisom, sastavljanjem pravnih savjeta itd. Druga radionica, koja traje nekoliko dana, nazvana je Vanjska radionica i organizirana je po principu teambuildinga. Osim supervizora, u radu ove radionice participiraju suci i odvjetnici, psiholog i članovi neprofitnih organizacija civilnog društva. Studenti se upoznavaju s profesionalnom etikom i pravnim vještinama, kao što je ispravna komunikacija s klijentima u različitim situacijama.

Ostale informacije studenti mogu dobiti u Brošuri za rad u klinici koju su napravili voditelj klinike, supervizori i zaposlenici Centruma. U ovoj praktičnoj brošuri nalaze se svi potrebni kontakt-brojevi i e-mailovi voditelja, zaposlenika Centruma i supervizora. Ostala poglavlja brošure jesu: Ciljevi

pravne klinike, Interna pravila klinike, Pravila postupanja i ponašanja u klinici, Etički kodeks, Primjeri dokumenata i akata koji bi trebali biti u spisu, Procedura postupanja sa spisom, Evidencija o spisima, Savjeti o ponašanju u razgovoru sa strankama, Upute o pisanju pravnog mišljenja i opće pravne informacije te Zaštita osobnih podataka stranaka.

Poglavlje o ciljevima klinike služi poticanju motivacije studenata i definiranju osnovnih pravila rada u Klinici, a tih bi se ciljeva trebali držati studenti i supervizori. Najvažniji ciljevi supervizora jesu: briga o edukaciji studenata, produbljenje njihovog teoretskog znanja i širenje praktičnih vještina, poučavanje studenata o principima funkcioniranja pravosudnog aparata i javnih službi i o osnovama profesionalne etike te osposobljavanje za pružanje kvalitetnih pravnih savjeta zajednici, s naglaskom na zaštitu pojedinaca iz osjetljivih društvenih slojeva koji si ne mogu priuštiti usluge odvjetnika.

Interna pravila definiraju načine pružanja pravnih savjeta, odbijanja stranaka i njihovih slučajeva, zaštitu osobnih podataka i koncept sukoba interesa kao i prihvatljivog postupanja u takvim situacijama. Pod sukobom interesa podrazumijeva se situacija sukoba interesa stranke s interesom predavača ili studenta

Pravnog fakulteta, uključujući zaposlenike institucija Fakulteta kao i neprofitnih organizacija koje sudjeluju u realizaciji programa pravne klinike. Pravna klinika odbit će svaki slučaj koji bi subjekte rada klinike mogao dovesti u sukob interesa.

Sljedeći dio Internih pravila namijenjen je studentima. U njemu se definiraju osnovne obveze rada na recepciji klinike, način intervjuiranja stranaka, prava i obveze studenata za vrijeme njihova rada u prostorijama klinike te obveze studenata za vrijeme rada na slučajevima. Tako primjerice studenti ne mogu zastupati stranke pred sudovima ili upravnim tijelima, odnosno ne mogu biti punomoćnici stranaka.

Nakon toga slijedi dio koji se odnosi na načela rada supervizora. Primjerice, kolegijalni odnos na relaciji supervizor – student mora omogućiti dvosmjernu komunikaciju kako bi se studentima omogućilo izražavanje vlastitih mišljenja i stajališta, s ciljem poboljšanja pravnih vještina studenata kao i jačanja motivacije za daljnji rad u profesiji. Neke obveze supervizora jesu: briga o kvaliteti pravnih savjeta studenata, nadzor nad protokom rokova stranaka kao i poštivanje roka od 14 dana za rješavanje svakog slučaja, poučavanje studenata strogo pridržavanju principa profesionalne etike, vrednovanje pružene besplatne pravne pomoći, distribucija slučajeva studentima i mentorska suradnja s njima (nakon što zaposlenici Centruma daju slučaj supervizoru, on ih dodjeljuje studentima) kao i održavanje kvalitetnih i profesionalnih odnosa sa studentima (ako postoji problem u komunikaciji između studenta i supervizora, oboje se mogu obratiti zaposlenicima Centruma).

Dio Internih pravila čini i specifikacija funkcija Centruma klinike. Zaposlenici tog tijela osobito brinu o organizacijskom aspektu rada klinike, odnosno ureda klinike. Oni nadziru rad supervizora, organiziraju proces selekcije studenata kao i oglašavanje provođenja istog, poučavaju studente pravilima o davanju pravnih savjeta strankama te postavljaju uvjete napretka studenata (organiziraju radionice novih kliničara), pripremaju i paze na dežurstva studenata na recepciji, vode računa o broju preuzetih slučajeva studenata, daju svoje prijedloge za napredak rada u klinici supervizorima, kontroliraju pravilnost formalnog sastava spisa i arhiviraju ih, komuniciraju sa strankama, brinu o pridržavanju pravila u intervjuiranju i ponašanju dežurnih studenata, vode elektroničku evidenciju spisa i na zahtjev stranke predaju izjavu o povjerljivosti podataka te pristanak na obradu osobnih podataka, zaprimaju poštu, organiziraju zajedničke sastanke u klinici te poučavaju studente pridržavanju principa profesionalne etike.

Interna pravila sadrže i odredbe o selekcijskom postupku novih studenata. Studenti predaju prijavu i motivacijsko pismo kako bi pristupili selekcijskom postupku. Supervizori i zaposlenici Centruma biraju studente koji zadovoljavaju uvjete za rad u klinici. U sljedećoj fazi selekcijskog procesa, supervizori formiraju grupe studenata kojima će biti mentori.

U istom dijelu Internih pravila također se nalaze odredbe o rasporedu dežurstava na recepciji, organizaciji radionica za nove kliničare, predaji spisa te o pravilima postupanja supervizora u nadzoru nad radom studenata prilikom pružanja pravnih savjeta.

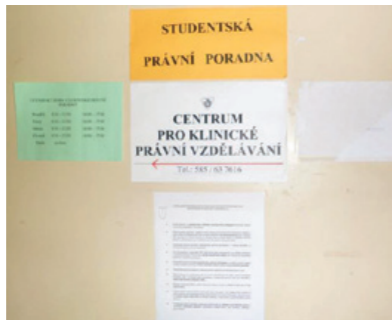
Isto tako, važno je poglavlje koje se odnosi na spise. Ovdje studenti mogu pronaći upute o postupanju sa spisima. O svakom se zaprimljenom slučaju vodi spis koji sadrži sve pripadajuće dokumente o predmetnom slučaju, obavijesti o izvršenoj radnji spram stranke (primjerice, obavijest o izvršenom telefonskom razgovoru sa strankom ili dodatnim razgovorima sa strankom). Svaki spis se sastavlja odmah nakon obavljenog intervjua sa strankom. Baza podataka o spisima postoji u elektroničkom i papirnatom obliku. U potonjem, sadržaj spisa može promijeniti student ili supervizor dok sadržaj spisa u elektroničkom obliku može izmijeniti isključivo zaposlenik Centruma.

Klinika sastavlja i spisak klijenata. Primarni je razlog postojanja takvog spiska princip klinike prema kojemu stranka može maksimalno dvaput u jednom semestru podnijeti zahtjev za pružanjem pravnog savjeta. Drugi je razlog tomu izbjegavanje sukoba interesa

stranke i zaposlenika, odnosno studenata volontera u klinici.

U narednom dijelu brošure Pravne klinike nalazi se Etički kodeks. Zbog činjenice da klinika prenosi studentu praktično iskustvo rada s klijentima rješavanjem stvarnih problema i sporova, potrebno je da sve osobe uključene u radni proces klinike i pružanje pravnih savjeta vode računa o etičkim principima i provođenju istih u njihovu radu. U Etički su kodeks uključena sljedeća načela: briga o interesima stranke, profesionalnost rada s klijentima, iskrenost i istinitost, pristojnost i civilizirano ponašanje, antikorupcijsko postupanje, konzultiranja studenata sa supervizorima, povjerljivost podataka u odnosu sa strankama. Osobito je važno voditi računa o izbjegavanju sukoba interesa tako da studenti konstantno trebaju propitkivati svoju ulogu u pravnom savjetovanju stranke s etičkog aspekta te brinuti o interesu stranke na način da isti ne smije biti u sukobu s interesom klinike. U Kodeks su uključene i odredbe o profesionalnoj etici supervizora koje uglavnom razrađuju njihovo postupanje prema studentima, usmjeravaju ih na kolegijalan i pedagoški pristup u radu s ciljem ostavljanja prostora studentima za razvijanje vlastitog mišljenja uz obvezu ažurnosti u komunikaciji i pomaganju.

Postoje dvije varijante pravnih savjeta koje studenti daju strankama. Prva je varijanta opća pravna informacija u usmenoj formi nakon konzultacije sa supervizorom, a druga pravno mišljenje koje je uvijek u pisanoj formi. Sadržaj pravnog mišljenja čine osnovne informacije o stranci (generalije), činjenično stanje, pravna osno-

va kao temelj mišljenja, pravna analiza predmetnog slučaja kao i odgovori na postavljena pitanja stranke. Studenti ne mogu zastupati stranke pred sudovima kao ni pred upravnim tijelima. U pravnom mišljenju student treba razjasniti koje su mogućnosti stranke i što joj je činiti. Ukoliko postoji takva opcija, student može nakon konzultacije sa supervizorom sastaviti potrebni podnesak. Predložak pravnog mišljenja ili drugog potrebnog podneska student može naći u Brošuri. Uz pravno mišljenje u Brošuri se nalaze predlošci sastavnica spisa i to: Izjava o pristanku na obradu osobnih podataka, Pristanak na pravila pružanja pravnih savjeta klinike, Protokol o inicijalnom intervjuu sa strankom, Lista dokumenata preuzetih od stranke, Protokol o svim radnjama u komunikaciji sa strankom te Deklaracija o primitku pravne pomoći stranke u pravnoj klinici.

Postoje dvije varijante pravnih savjeta koje studenti daju strankama. Prva je varijanta opća pravna informacija u usmenoj formi nakon konzultacije sa supervizorom, a druga pravno mišljenje koje je uvijek u pisanoj formi.

Ukoliko u određenom slučaju klinika ne može dati pravni savjet (npr. zbog sukoba interesa, trećeg posjeta stranke u istom semestru, pravnog upita iz kaznenog ili trgovačkog prava, kompleksnosti slučaja, isteka roka za poduzimanje određene radnje stranke u postupku), stranka će primiti obrazloženi podnesak klinike o odbijanju njezinog zahtjeva. Spis i pripadajuća dokumentacija ne smiju se iznositi izvan prostorija klinike, osim u slučaju odlaska na konzultacije sa supervizorom ili rada na slučaju u drugim prostorijama unutar Pravnog fakulteta (npr. u biblioteci Fakulteta).

Naposljetku, pomoću Brošure student može naučiti osnovni princip komunikacije sa strankom prilikom intervjuiranja ili telefonskog razgovora kao i prilikom odbijanja stranke ukoliko Klinika iz spomenutih razloga ne može pomoći stranci u njezinom zahtjevu. Čitava je Brošura objavljena na web-stranicama Pravnog fakulteta Sveučilišta Palacky i time dana na uvid svim studentima, supervizorima, strankama i potencijalnim interesentima rada pravne klinike u Olomouci.

Humanošću

PREMOSTIMO RAZLIKE VOL. 2

Nadahnuti uspjehom prošlogodišnje humanitarne akcije, kliničari su se i ove godine ujedinili u želji da pomognu onima manje sretnima od sebe.

Piše: Marina Kišur

Stoga je 14. prosinca 2012. godine, u organizaciji Grupe za suzbijanje diskriminacije i zaštitu prava manjina, održan humanitarni božićni domjenak. Cilj domjenka bio je prikupljanje sredstava za pomoć četrnaesteročlanom romskoj obitelji.

Uz skromnu zakusku, u prostorijama Klinike dočekali smo studente i djelatnike Pravnog fakulteta. Bila je to jedinstvena prilika da svi zainteresirani razgledaju prostorije i upoznaju se s radom Klinike te istovremeno daju svoj skromni doprinos onima kojima je to najpotrebnije.

Ugodna atmosfera omogućila je prisutnima da se bolje upoznaju, razmjene klinička iskustva i potaknu razvoj novih ideja. Uzvanici su se mogli zabaviti uz

tombolu i osladiti se ponekom rukotvorinom naših kliničara.

Rezultat je opravdao naša očekivanja. Uz novčana sredstva prikupljena je i veća količina odjeće, te igraćaka. Sredstva su bila dostatna i za preusmjeravanje drugim romskim obiteljima. Ovim putem zahvaljujemo de-

kanatu Pravnog fakulteta te suradnicima koji su nas podržali u našem naumu. Zahvaljujemo i dragim gostima te donatorima koji su sudjelovali u stvaranju onoga za što se nadamo da će postati klinička tradicija. Na samom kraju ne zaboravimo – dobro se dobrim vraća. Očekujemo vas i dogodine!

1

2

3

4

5

6

7

1. Prvi gosti dolaze na domjenak
2. Jedna od organizatorica domjenka - Morana Rešetar iz Grupe za suzbijanje diskriminacije i zaštitu prava manjina
3. Dina Kalaš - dio grupe za suzbijanje dikriminacije zadužen za tople napitke
4. Dr.sc. Slađana Aras (desno)
5. Administratori u trenutcima predaha
6. Ana Dunda, suorganizatorica domjenka
7. Marina Kišur, suorganizatorica domjenka